

Azərbaycan gömrüyündə növbəti rəzalət

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№39 (3378) 28 Oktyabr / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**30 nəfərlik
mütəşəkkil
dəstə tutuldu**

Məhbuslara hava da pulla satılır...

Mirsaleh Seyidovun
Penitensiar
Xidmətdəki "islahatları"
tərsinə işləyir

**Milli Məclis
"mehdiyəvçilər"dən
təmizlənir?**

5

GÜNÜN NƏBZİ

Baxış

**0, "gözə kül
üfürmək
üçün"
işləmirdi**

Misir Mərdanovdan Həsən
Həsənovla və siyasi gündəmlə
bağlı sensasion yazı

6

Cəmiyyət

**ADP tibbi xərclərin
azaldılmasından narahatdır**

Partiya hakimiyyəti əhalinin
sağlamlığının qoruması istiqamətində
addımlar atmağa çağırır

4

Siyasət

Rusiya çökür, Putin təşviş içində...

Qərb mediası: "Putin öz rejimini
gücləndirmək üçün düşmən axtarır- bu,
Kremlin paranoyasını nümayiş etdirir"

8

Ölkə

**Azərbaycanda dabaq
xəstəliyi sürətlə yayılır**

Heyvandarlıqla məşğul olan vətəndaşlar
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rəhbər
şəxslərini ittiham edirlər...

13

Şəhid

**Bir-birindən xəbərsiz
könüllü orduya yazılıblar...**

Şəhidi üçün burnunun
ucu göynəyən ata

11

Cəmiyyət

**Saleh Səmədovun oğlu
da vəzifəsindən azad edildi**

Nazir Fərid Əhmədov cəzaçəkmə
müəssisəsində qarşılaşdığı
mənzərədən sonra bu addımı atıb...

4

Siyasət

Tramp Putini hədələdi

"Nüvə silahı daşıyan
sualtı gəmilərimiz
Rusiyanın sahilindədir..."

8

**Azərbaycanda körpələrin
oğurluğu faktı**

Doğum vaxtı öldüyü iddia olunan
beş uşağının ikisi sağ imiş; 4 il sonra
bütünü həqiqətlər ortaya çıxdı

Masallı rayonu, Xıl kənd sakini Məmmədova Aysən Əlvən
qızı tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu
daxil olub. Şikayətçi saytımız vasitəsilə Baş prokuror Kam-
ran Əliyevə müraciət edir:
"Hörmətli Kamran Əliyev!
Mən, Məmmədova Aysən Əlvən qızı, yazaraq Sizdən kömək
istəyirəm. Başma olmazın oyunu açılıb, 3 günlük olan
2 övladım xəstəxanadan oğurlanıb.

7

Ölkə

**"Bakıdakı evimi mənimsəyib,
özümü isə çölə atıblar"**

Quba sakini rəsmi qurumları onun
şikayətinə baxmamaqda ittiham edir

Quba rayonu, Alpan kənd sakini Əliyev Qalib Süley-
man oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına
şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, qonşu
onun evini zəbt edib: "Mən, Əliyev Qalib Süleyman
oğlu, yazaraq bildirirəm ki, Qarabağ ermənilər tərəfin-
dən işğal ediləndə daimi qeydiyyatda olduğum Bakı
şəhəri, Yasamal rayonu, Mirzə Fətəli 81 ünvanında
yerləşən sənədsiz evimi Mirzə Fətəli 79 sayılı evin
mülkiyyətçiləri sənədlə öz evlərinə birləşdiriblər.

7

Günəş gecələr də yeri işıqlandıracaq...

Yalnız zənginlərin görə biləcəyi "kosmik işıq" satışa çıxarıldı

ABŞ-də fəaliyyət göstərən "Reflect Orbital" şirkəti kosmosa nəhəng güzlər yerləşdirərək günəş işığını gecə saatlarında Yerə əks etdirməyi planlaşdırır.

Şirkət bu xidmətini "ödənişli müştərilərə özəl gecə işığı" kimi təqdim edir. Lakin alimlər xəbərdarlıq edirlər ki, bu layihə həm təbii tarazlığa, həm də astronomik müşahidələrə ciddi təhlükə yarada bilər.

Hələlik heç bir güzgü orbitə göndərilməmişdir, şirkət 2026-cı ilin aprelində 60x60 fut ölçülü sınaq peyki buraxmaq üçün ABŞ Federal Rəbitə Komissiyasına (FCC) rəsmi müraciət edib.

Şirkət layihə üçün ötən aylarda 20 milyon dollarlıq

investisiya cəlb edib və ABŞ Hərbi Hava Qüvvələri ilə 1,25 milyon dollarlıq müqavilə imzalayıb. Rəsmi açıqlamalarda bu layihə ABŞ-nin milli müdafiəsini gücləndirəcək addım kimi təqdim olunur. Şirkətin məlumatına görə, artıq 157 ölkədən 260

mindən çox şəxs kosmosdan əks etdirilən günəş işığı üçün yer rezervasiya edib. Layihə bəzi investorlar tərəfindən gələcəyin reklam və təhlükəsizlik texnologiyası kimi də qiymətləndirilir.

Lakin bəzi ekspertlər bu layihənin ekosistem üçün

təhlükəli olduğunu düşünür. Silverado Hills Rəsədxanasının alimi Con Berentine bildirib ki, bu güzlər hədəf bölgəni keçdikdən sonra belə işıq saçmağa davam edəcək: "Onları söndürmək mümkün deyil. Bu işıq yalnız şəhərləri deyil, ekosistemi də zədələyəcək".

Berentine əlavə edib ki, işığın parlaqlığı aydan dörd dəfə çox olacaq və bu, həm canlılara, həm də atmosferin təbii işıq balansına mənfi təsir göstərəcək.

Şirkətin planına əsasən, peyk güzləri Günəşlə sinxron şəkildə hərəkət edəcək, qütbə qütbə bütün planeti dolaşacaq və 2026-cı ildə keçiriləcək ilk sınaq zamanı müşahidəçilər bu hadisəni hərəkət edən parlaq ulduz kimi görəcəklər.

Əyləncə səhifəsi

Makronun arvadı vergi sistemində kişi çıxdı

Fransada prezident Emmanuel Makronun həyat yoldaşı ilə bağlı yeni bir qalmaqal yaranıb. Lent.az-ın xarici mediaya istinadla bildirdiyinə görə, Bricit Makronun səhvən, çox güman ki, qəsdən ölkənin vergi sistemində kişi kimi qeyd edildiyi ortaya çıxıb.

Hadisə 2024-cü ildə, birinci xanım vergi xidmətinin rəsmi veb saytında şəxsi hesabına daxil olmağa çalışarkən sistemdə onu "Jan-Mişel, yəni Bricir Makron" kimi qeydiyyatdan keçirdiyini aşkar etdikdə baş verib.

Birinci xanımın aparat rəhbəri Tristan Brome BFMTV-də yayımlanan sənədli filmə bunun proqram təminatında baş verən nasazlıq deyil, qəsdən müdaxilə olduğunu bildirib.

Məlumatların dəyişdirilməsini aşkar etdikdən sonra Bricit Makron rəsmi şikayət ərizəsi təqdim edib və səlahiyyətli araşdırmaya başlayıblar. İstintaq kiberhücumda və verilənlər bazası məlumatlarının dəyişdirilməsində iştirak edə biləcək iki şübhəli müəyyən edib.

Bu cür hallar Fransa prezidentinin həyat yoldaşı ətrafında uzun müddətdir davam edən şayiələrin üzərinə yanacaq əlavə edir. Artıq bir neçə ildir ki, o, guya kişi doğulduğuna dair absurd ittihamların hədəfi olub. Makron ailəsi bu şayiələri yayanlara qarşı dəfələrlə böhtan iddiaları qaldırıb.

İranda hər yerdə "çılpaq" qadınlar görünür...

İranda qadınlara qarşı məhdudlaşdırıcı təcrübələri ilə tez-tez xəbərlərdə yer alan fərqli bir mənzərə ortaya çıxıb. İran prezidenti Pezeşkianın "Əxlaq polisi artıq qadınlara təzyiq göstərməyəcək" bəyanatından sonra ölkədə sosial həyat canlanmağa başlayıb.

Sosial mediada yayılan son görüntülərdə həvəskar musiqiçilərin küçə çıxışının tez bir zamanda kiçik bir festivala çevrildiyi göstərilir. İranda uzun müddət məhdudiyyətlərlə boğulmuş mədəni enerji yenidən üzə çıxıb.

Videoda eşidilən bir vətəndaşın səsi ölkədəki atmosferdəki dəyişikliyi xülasə edib: "Uzun müddətdir ki, bu qədər sərbəst və böyük sayda bir araya gələ bilmirik".

Qeyd edək ki, Pezeşkian 2024-cü ilin iyul ayında keçirilən prezident seçkilərində qalib gəlib və islahat prosesini başlatdı.

Ronaldo dünya rekorduna imza atdı...

Səudiyyə Ərəbistanının "Əl-Nəsr" klubunda çıxış edən portuqaliyalı ulduz futbolçu Kriştianu Ronaldo karyerasında 950 qol həddinə çatan ilk oyunçu kimi futbol tarixinə düşüb.

Ronaldo bu uğura Səudiyyə Ərəbistanı Premyer Liqasının altıncı turunda "Əl-Həzm"lə keçirilən səfər matçında qol vurmaqla nail olub. Onun zərbəsindən sonra hesab "Əl-Nəsr"in xeyrinə 2:0 olub.

Hazırda Ronaldo dünya futbolunda ən çox qol vuran oyunçu statusunu qoruyur. Onun ən yaxın rəqibi, ABŞ-nin "İnter Mayami" klubunda çıxış edən argentinli hücumçu Lionel Messidir. Messi indiyədək 891 qola imza atıb.

Xatırladaq ki, 40 yaşlı Ronaldo beşqat Çempionlar Liqası qalibi, Avropa çempionu, ikiqat Millətlər Liqası qalibi, eləcə də milli komandalar, Avropa çempionatları, Çempionlar Liqası və Klub-

lararası Dünya Çempionatı tarixində bütün dövrlərin ən məhsuldar futbolçusudur.

Ronaldo 2022-ci ilin dekabrında "Əl-Nəsr" klubuna transfer olunub. O, bundan əvvəl Portuqaliyanın "Sportinq", İngiltərənin "Mançester Yunayted", İtaliyanın "Yuventus" və İspaniyanın "Real Madrid" klublarında çıxış edib.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

30 nəfərlik müəşəkkil dəstə tutuldu

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini leqallaşdıran və əlavə dəyər vergisini talayan müəşəkkil dəstə ifşa edilib. Bu barədə Baş Prokurorluğun Mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsində aparılan istintaqla ölkə ərazisində həssas əhali qrupuna aid, eləcə də məhdud hüquqi bilikləri olan şəxslərin müxtəlif vasitələrlə aldadılaraq onların adlarına sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq niyyəti olmadan hüquqi və fiziki şəxslərin təsis etdirilməsi, həmin qurumlar vasitəsilə əmtəəsiz maliyyə əməliyyatlarının aparılması və digər qanunazidd hərəkətlərin törədilməsi faktları üzrə cinayət işi başlanıb.

Aparılmış istintaq tədbirləri ilə çoxsaylı şəxslərdən ibarət olan, daxilində "vəzifə bölgüsü" aparılmış və vahid mərkəzdən idarə olunan müəşəkkil dəstə tərəfindən qeyd olunan kateqoriyadan olan 300-dən çox şəxsin aldadılaraq sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq niyyəti olmadan onların adına ən azı 777 hüquqi şəxs və ən azı 103 fiziki şəxs qeydiyyatdan keçirilməklə, vəzifə saxtakarlığı etməklə çoxhəcmli əmtəəsiz maliyyə əməliyyatları aparılıb yalançı sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaqla, dövlətin maliyyə nəzarəti mexanizmlərini zəiflətməklə, yalançı şirkətlər vasitəsilə qeyri-qanuni gəlirləri leqallaşdırmaqla, statistik göstəriciləri saxtalaşdırmaqla ölkə iqtisadiyyatına ümumilikdə 81,5 milyon manatdan çox zərər vurulmasına, eləcə də əldə etdikləri həmin pul vəsaitlərini onların əldə edilməsinin həqiqi mənbəyinin, kimə məxsus olmasının ört-basdır edilməsi və gizlədilməsi məqsədilə konversiya etməklə, köçürməklə, maliyyə əməliyyatları aparmaqla və digər əqdlər həyata keçirtməklə leqallaşdırılmasına, habelə dövlət büdcəsinə məxsus 8 milyon manatdan çox əlavə dəyər vergisi məbləğlərinin dələduzluqla talanmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmin cinayətləri törətmiş müəşəkkil dəstənin rəhbər üzvləri də daxil olmaqla, ümumilikdə 30 şəxs Cinayət Məcəlləsinin 178.4 (dələduzluq, xüsusilə külli miqdarda törədildikdə), 193.3.1 (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla yalançı sahibkarlıq), 193.1.3.1, 193.1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma müəşəkkil dəstə tərəfindən xeyli miqdarda törədildikdə) və digər maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq onlara həmin maddələrlə ittiham elan edilib, həmin təqsirləndirilən şəxslərdən 10-nun barəsində istintaq orqanının vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri, digərləri barəsində isə həbslə bağlı olmayan digər qətimkan tədbirləri seçilib.

Bundan başqa, istintaqdan qaçıb gizlənən təqsirləndirilən şəxslərdən bəzilərinin barəsində axtarışlar elan edilib.

Hazırda ibtidai istintaq davam etdirilir.

Prokurorluqdan bildirilib ki, vətəndaşlara bir daha bu kimi qanunsuz fəaliyyətlərdə iştirak etməmək, hər hansı maddi təklif və ya vəd qarşılığında adlarına hüquqi və ya fiziki şəxslərin təsis edilməsinə, etibarnamə verilməsinə razılıq verməmək tövsiyə olunur: "Öz adlarına qeydiyyatdan keçirilən şirkətlərin və ya fərdi sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyəti üzrə vergi öhdəliklərinin, borclarının və hüquqi məsuliyyətin məhz onların üzərində qalacağı unudulmamalıdır".

Bu cür hallara yol verilməsi nəticəsində vətəndaşların ölkədən çıxışına məhdudiyyət qoyulması, vergi və məhkəmə məsuliyyətinə cəlb olunması, eləcə də cinayət işlərində iştirakçı və ya təqsirləndirilən şəxs qismində tanınması mümkündür.

Hər bir vətəndaşdan öz şəxsiyyət məlumatlarını, "ASAN imza" mobil nömrələrini və möhürlərini digər şəxslərə təqdim etməmələri və bu barədə şübhəli hallarla rastlaşdıqda hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat vermələri xahiş olunur.

Azərbaycan gömrüyündə növbəti razalət

Oktyabrın 23-də Gürcüstanda növbəti dəfə dəyəri milyonlarla dollarla ölçülən külli miqdarda narkotik ələ keçirilib.

Gürcüstanın azərbaycandilli Qafqazturk.com saytı ölkənin Daxili İşlər Nazirliyinə istinadən xəbər verdi ki, polis əməkdaşları 250 kiloqram heroin müsadirə edib. Narkotik vasitənin "qara bazar"dakı dəyəri təxminən 80 milyon dollar məbləğində qiymətləndirilir.

Aparılan əməliyyat nəticəsində, əvvəllər narkotik cinayətlərinə görə məhkum olunmuş iki Gürcüstan vətəndaşı saxlanılıb. Onlar böyük miqdarda narkotik vasitəni qanunsuz əldə etməkdə, saxlamaqda, Gürcüstana qanunsuz yolla gətirməkdə və ölkədən çıxarmağa cəhdə ittiham olunurlar.

Qanunvericiliyə əsasən, bu cür cinayət əməllərinə görə 20 ilədək və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, narkotik vasitələrin Gürcüstana hansı ölkədən daxil olduğu haqda heç bir rəsmi açıqlama verilmir. Lakin bəzi mənbələr sözügedən narkotikin Azərbaycan vasitəsilə İrandan daxil olduğunu istisna etmirlər. İddialara görə, son vaxtlar Gürcüstana İran TIR-larına ciddi nəzarət olunduğundan, bu dəfə İrana məxsus yük maşını ilə yalnız ölkəyə daxil olması təmin edilib. Gürcüstandan çıxarılması isə yerli vətəndaşlara həvalə olunub. Lakin, rəsmi mənbələrin də açıqladığı kimi, gürcülər 250 kq narkotiki ölkədən çıxarkən polise yaxalanıblar.

Onu da oxucuların diqqətinə çatdıraraq ki, sözügedən narkotik vasitələr Gürcüstan-Türkiyə sərhədində yerləşən Sarp Keçid Məntəqəsi yaxınlığında aşkar olunub. Bu haqda yerli saytlara açıqlama verən anonim rəsmi mənbənin dediyinə görə, Gürcüstan DİN həmin narkotikin hansı ölkədən daxil olduğunu məqsədli şəkildə bəyan etmir: "Çünki bu kimi hallar ölkə-

Dəyəri 80 milyon dollar olan 240 kq heroin də Gürcüstana "Qırmızı Körpü"dən daxil olubmuş

lər arasında münasibətlərin korlanmasına gətirib çıxarır. Hansı ki, biz əvvəllər də bir neçə dəfə belə problem yaşamışıq. Bu səbəbdən, narkotikin keçidi trafik yox, sadəcə onun mənbəyi haqda informasiya verməklə kifayətlənməli oluruq. Bu maddələrin də İran mənsəli olduğu kimsədə şübhə

keçirildiyini xəbər verir. Sayt bildirir ki, narkotiklər 2907 ədəd paket şəklində olub və "yaş salfet" bağlamalarının arasında gizlədilib.

Əslində, "Hürriyyət"ə bu haqda açıqlama verən etibarlı qaynaqlar da sözügedən narkotikin Biləsuvar Gömrük Məntəqəsindən Azərbaycana daxil olduğunu və "Sınıq Körpü" vasitəsilə də ölkədən çıxış etdiyini iddia edirlər. Əlbəttə, bu haqda hələ heç bir rəsmi açıqlama olmadığı üçün, biz bu informasiyanın nə dərəcədə həqiqət olduğunu deyə bilmərik. Amma təzliklə bu və digər suallara cavab verməyə çalışacağıq.

Sonda onu da xatırladaq ki, sentyabrın 27-də içərisində 50 milyon dollarlıq (200 kq) heroin olan İrana məxsus yük maşınının Biləsuvar Gömrük Məntəqəsindən daxil olaraq, daha sonra "Sınıq Körpü" Sərhəd Keçid Məntəqəsindən Gürcüstana manəesiz keçdiyi təsdiq olundu. Bundan sonra gömrük məntəqlərində nəzarət gücləndirilsə də, görünür, hələ də bizim rəsmi qurumlar beynəlxalq narkotik mafiyasının maraqlarından kənara çıxıb bilmirlər...

"Hürriyyət"

P.S. Mövzunu davam etdirəcəyik.

Tanınmış həkim 4 il azadlıqdan məhrum edildi

Tanınmış alim Arif Acaloğlu avtomobilə vuraraq onun ölümündə təqsirləndirilən həkim Azər Maqsudova hökm oxunub.

Sabunçu Rayon Məhkəməsində hakim Teymur Həsənovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə o, 1 il 6 ay müddətə avtomobil idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib.

A.Maqsudov cəzasını məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkəcək. Həmçinin, məhkəmə zərərçəkən tərəfin qaldırdığı mülki iddianı baxıl-

məmiş saxlayıb.

Prosesdə dövlət ittihamçısı da çıxış edib. O, Azər Maqsudovun 5 il 6

ay müddətə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Xatırladaq ki, qəza 2023-cü ilin noyabrında Sabunçu rayonu ərazisində baş verib.

Qeyd edək ki, Azər Maqsudov Kliniki Tibbi Mərkəzin (KTM) Toksikologiya şöbəsinin müdürüdür.

A.Maqsudova Cinayət Məcəlləsinin 263.2-ci (yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitəsinin istismarı qaydalarının pozulması - ölümə nəticələndikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Onun barəsində istintaq dövrü müddətində həbslə bağlı olmayan qətimkan tədbiri seçilib.

Penitensiar Xidmətdə baş verən neqativ olaylar və qanunsuzluqlarla bağlı “Hürriyyət”də dəfələrlə yazmışıq. Xüsusilə də keçmiş rəis Ceyhun Həsənovun quruma rəhbərlik etdiyi dövəmdə saytımızda və qəzetimizdə onlarla məqalə dərc olunub və hər birində də çoxsaylı faktlar işıq üzə görüb.

O cümlədən, 10 iyul 2023-cü il tarixində Penitensiar Xidmət reisi Prezidentin sərəncamı ilə vəzifəsindən azad edildikdən bir gün sonra, “Ceyhun Həsənov “getdi”, Penitensiar Xidmətdə nə deyəcək?” sərlövhəli məqalə də dərc etmişdik. Həmin yazıda qeyd etmişdik ki, əslində, C.Həsənovun istefaya göndəriləcəyi gözlənilən olmaqla yanaşı, həbsxanalarda hökm sürən və dövlətin bu sferada imicini zədələyən mənfi hadisələr fonunda bu sərəncam həm də labüd idi. “Çünki Həsənovun yarıtmaq fəsiyyəti nəticəsində dövlətin təhlükəsizliyinə vurulan zərbə ilə yanaşı, həbsxanalar İranın narkotik ticarəti “oylağı”na çevrilib”, - deyə vurğulamışdıq.

Onu da əlavə etmişdik ki, dövlət başçısının digər sərəncamıyla Penitensiar Xidmətin reisi təyin olunan Mirsaleh Miradil oğlu Seyidovun fəaliyyət yolu elə də hamar olmayacaq: “Yeni rəis həbsxanalardakı durumu düzəltməklə yanaşı, sələfinin “çiçəkləndirdiyi” narkobiznes şəbəkəsinin gizləndiyi künc-bucaqları açığa çıxarıb, problemi aradan qaldırmalıdır. Dövlət başçısının göstərdiyi etimadı əldə edilmiş uğurlu fəaliyyətlə doğrultmaq yalnız ona etibar edilmiş vəzifəni yerinə yetirməklə mümkündür. Bu baxımdan, Mirsaleh Seyidovun öhdəsinə önəmli iş düşür”.

Məqalənin sonunda isə qeyd etmişdik ki, yeni reisin ən qısa müddətdə Penitensiar Xidmət daxilində ciddi “təmizləmə” işləri aparacağına və çoxsaylı qanunsuzluqları aradan qaldıracağına inanırıq. Ona görə bu düşüncədəydik ki, M.Seyidov Penitensiar Xidmət rəhbərliyinə kənardan gətirilməmişdi və həbsxanalarda yaşanan duruma çox yaxından bələd olan insan idi. Prezident İlham Əliyevin ona etimad göstərməsi də təsadüf deyildi. Məhz bu səbəbdən də, çoxsaylı vətəndaşlarımız kimi, biz də uzun zamandır Penitensiar Xidmətə tabe olan cəzaçəkmə müəssisələrində vəziyyətin düzələcəyini gözləyirdik...

Bəs, Mirsaleh Seyidov Penitensiar Xidmətə rəhbərlik etdiyi təxminən 2 il ərzində bu qurumda nə kimi müsbət yeniliklər olub? Ümumiyyətlə, bu müddətdə Penitensiar Xidmətdə hər hansı əsaslı dəyişikliklər həyata keçirilib, yoxsa görülən işlər sadəcə kosmetik xarakter daşıyıb? İlk olaraq sonuncu suala cavab tapmağa çalışaq.

Əlbəttə, M.Seyidov Penitensiar Xidmətə rəhbər təyin edildikdən qısa müddət sonra cəzaçəkmə müəssisələrində bir sıra mühüm işlər görüldü. Məsələn, məhkumların ailə üzvləri və yaxınları ilə görüşünə qaydalara uyğun şəkildə icazə verildi. Üstəlik, bu zaman sələfi Cey-

Məhbuslara hava da pulla satılır...

Mirsaleh Seyidovun Penitensiar Xidmətdəki “islahatları” tərsinə işləyir

hün Həsənovun dövründə mövcud olan “ənənələrdən” fərqli olaraq, növbədənkenar olmayan görüşlər üçün pul yığılmasına son qoyuldu. Həmçinin, “içəridə” də vəziyyət xeyli dəyişdi. Belə ki, məhbuslara verilən qıdanın keyfiyyəti, onlarla davranış da düzəldi. Amma...

Əmması odur ki, bütün bunlar sadəcə bir neçə ay sürdü. Son günlər apardığımız araşdırma nəticəsində deyə bilirik ki, hazırda Penitensiar Xidmətin cəzaçəkmə müəssisələri nəinki əvvəlki kimi bərbad vəziyyətdədir, hətta bir çox parametrlərinə görə Ceyhun Həsənovun dövründə olduğundan da pis duruma düşüb. Vəziyyət o həddə çatıb ki, artıq nəinki məhbuslar və onların yaxınları, hətta Penitensiar Xidmətin işçiləri də uzun illər yarıtmaq idarəçiliyi ilə həbsxanalara pis günə qoyan Ceyhun Həsənovun “atasına rəhmət oxuyurlar”.

Həbsxanalarda “köhnə hamam, köhnə tas”

Məsələn, indi məhbuslara verilən yeməklər heç də əvvəlki dövrə olduğundan fərqlənir. Onların içməli su ilə təminatı isə daha bərbaddır. Hansı ki, indi çox az məhbus cəzaçəkmə müəssisələrindəki sudan istifadə edir. Böyük əksəriyyət içməli suyu kənardan satın alır, yaxud gətizdirir. Bunun təsdiqi üçün birçə dəfə həbsxanaların önünə baş çəkmək yetərlidir. Bu zaman görə bilərsiniz ki, məhbus yaxınları hər həftə içəriyə mağazalardan alınan çox sayda böyük su qabları daşımağa məcburdur. Çünki, xüsusilə yay aylarında içəridəki sudan istifadə edən məhkumlar şiddətli qarın ağrısı yaşayırlar.

Yeri gəlmişkən, məhbusların qi-

dalanması barədə İnsan Haqlarına dair Avropa Konvensiyasında bu barədə xüsusi tələblər var. Həmin Konvensiyaya görə, məhbuslar gündə üç dəfə yeməklə təmin olunmalı və hər bir məhbusun fasiləsiz içməli su əldə etmək imkanı olmalıdır.

“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Qanunun “Yemək təminatı, ərzaq məhsullarının və ən zəruri malların əldə edilməsi” adlı 20-ci maddəsində də açıq şəkildə qeyd olunur ki, məhbuslar müasir gigiyena tələblərinə uyğun şəkildə hazırlanmış qida ilə gündə 3 dəfə təmin olunmalıdırlar. Üstəlik, yeməklər hazırlanarkən məhbusların yaşı, sağlamlıq vəziyyəti və dini ənənələri nəzərə alınmalıdır.

Yeməklər indi daha bərbaddır...

Lakin indi Penitensiar Xidmətin cəzaçəkmə müəssisələrində bu tələblərin heç birinə əməl olunmur. Heç də təsadüfi deyil ki, hazırda məhbusların böyük əksəriyyəti həbsxana yeməklərindən imtina edir. Çünki bu yeməklər olduqca keyfiyyətsizdir. Bu baxımdan, az-çox imkanı olanlar ailə üzvlərinin, yaxınlarının gətirdiyi ərzaq məhsulları ilə dolanmağa məcburdur. Bu, əksər məhbusların yaxınları üçün istər maddi, istər də fiziki baxımdan çox böyük yük olsa da, kimsə öz övladını, yaxınını həbsxana yeməyinə möhtac buraxmaq istəmir. Halbuki, Azərbaycan büdcəsindən hər məhbusun saxlanılmasına gündəlik 15 manat 80 qəpik ayrılır...

Ən dəhşətlisi odur ki, Mirsaleh Seyidov Penitensiar Xidmətin başına keçəndən sonra məhbuslara hava da pulla satılır. Bu, əksər oxucularımızın təccübünə səbəb

ola bilər. Amma çox təəssüflə qeyd edirik ki, bütün bunlar realıqdır. Məsələn, isti yay aylarında kameranın nəfəsliliyinin açıq saxlanması üçün məhbuslardan 200 manat rüşvət alınır. Əks halda, onlar havasız, qapalı şəraitdə qalmağa məcbur olurlar ki, bu da xüsusilə sonuncu mərtəbədə saxlanılanlar üçün əzabvericidir.

Açıq havada gəzişmək də pullu oldu

Bu, yetməzmiş kimi, son vaxtlar bəzi cəzaçəkmə müəssisələrində açıq havada gəzişmək də pullu olub. Məhbuslara yalnız kamere önündə, çox dar bir ərazidə addımlamağa icazə verilir. Kim açıq havaya çıxmaq, günəş üzə görmək istəyirsə, mütləq həbsxana rəhbərliyini “görməlidir”.

Bundan əlavə, əsasən də qış aylarında dindar məhbusların soyuq, beton döşəmədə namaz qılması çox çətin olduğundan, onlar yerə sərmək məqsədilə yaxınları tərəfindən alınan örtüyü içəri keçirmək üçün rəhbərliyə pul ödəməlidir. Hətta məhbuslar öz kameralarını səliqəyə salmaq istəsələr belə, bunun

üçün ödəniş etməlidirlər. Hər zaman olduğu kimi, “imtiyazlı” məhbuslar üçün televizoru, interneti olan kameralar üçün hər ay külli miqdarda vəsaitin toplanması da öz yerində.

Etibarnamə üçün az 300 manat xərcləməlisən...

Onu da qeyd edək ki, İslah-Əmək Məcəlləsinin 41-ci maddəsinə əsasən, azadlıqdan məhrumetmə yerlərində məhkumlara müəyyən olunmuş qaydada həftədə 2 dəfə telefonla danışmaq, eləcə də sığorta agentlikləri ilə sığorta bağlamaq, sertifikat, istiqraz vəərəqələri və digər qiymətli kağızlar əldə etmək, tibbi məsləhət, müalicə almaq üçün pullu səhiyyə xidməti sistemində müraciət etmək və s. hüquqlar da verilməmişdir. Lakin, çox təəssüf ki, son vaxtlar hətta məhkumların öz ailələri ilə danışması belə, əvvəlki kimi, pullu olub. Bunun üçün hər dəfə 5-10 manat vermək

tələb olunur.

Eynilə, hər hansı məhkum öz yaxınlarına, yaxud hansısa bir şəxsə müəyyən səbəblərdən etibarnamə verməli olarsa, dövlət rüsumu olaraq notariusa 100 manat ödəməklə yanaşı, həbsxana rəhbərliyinə də ayrıca 200-300 manat rüşvət ödəməlidir. Əks halda, heç bir notariusun cəzaçəkmə müəssisəsinə daxil olmasına icazə verilmir.

Sonda onu da bildirək ki, məqalədə qeyd etdiyimiz iddiaların hər birini təsdiq edəcək faktlarımız mövcuddur. Növbəti yazımızda bütün bunlarla bağlı daha ətraflı məlumat verməyə çalışacağıq.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

P.S. Etibarlı qaynaqlardan əldə etdiyimiz məlumata əsasən, son vaxtlar Penitensiar Xidmətin cəzaçəkmə müəssisələrində hərc-mərçiliyin baş verməsi heç də təsadüfi deyil. Deyilənə görə, rəis Mirsaleh Seyidovun başi şəxsi biznes işlərinə və villalarının sayını artırmağa qarşıdığından, həbsxanalara ayırmağa vaxtı qalmır...

Saleh Səmədovun oğlu da vəzifəsindən azad edildi

Nazir Fərid Əhmədov cəzaçəkmə müəssisələrinə baş çəkən zaman qarşılaşdığı mənzərədən sonra bu addımı atıb...

İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının həbs edilmiş sabiq sədri Saleh Səmədovun ikinci oğlu da vəzifəsindən uzaqlaşdırılıb.
Bu barədə müvafiq əmr imzalanıb.

Toğrul Səmədov Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin 3 saylı məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin rəisi vəzifəsindən azad edilib. Onun ədliyyə orqanlarında qulluq keçməsinə fəaliyyətində aşkar edilmiş nöqsanlarla əlaqədar xitam verilib.

Bəzu mənbələr iddia edir ki, Şabranda yerləşən 3 saylı məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin rəisi Toğrul Səmədovla bağlı qərarı şəxsən ədliyyə naziri Fərid Əhmədov özü verib.

Bildirilir ki, ədliyyə naziri Fərid Əhmədov cəzaçəkmə müəssisələrinə baş çəkən zaman qarşılaşdığı mənzərədən sonra bu addımı atıb. Belə ki, Toğrul Səmədov iş yerində özü üçün xüsusi dəbdəbəli malikanə yaradıbmış. Tikintidə xüsusilə bahalı materiallardan istifadə olunduğu deyilir.

"Toğrul Səmədovun otağındakı mebellər xaricdən, baha qiymətə alınmışdı", deyə mənbə bildirib.

Məlumatla görə, ədliyyə naziri Fərid Əhmədov bu mənzərəni gördükdən sonra Toğrul Səmədovun fəaliyyətini yoxlamağa tapşırıq verib. Yoxlamalar nəticəsində rəisin işində ciddi nöqsanlar aşkarlanıb. Bununla da Saleh Səmədovun ikinci oğlu da rəis vəzifəsini itirib. Toğrul Səmədov Ədliyyə sisteminə də xaric olunub.

"Onu sərəncama götürməyiblər, ümumiyyətlə Ədliyyə sistemindən xaric ediblər", deyə mənbə bildirib.

Qeyd edək ki, Saleh Səmədov Faşizm üzərində Qələbə Günü-9 Mayda keçirilən tədbirdə SSRİ bayrağı altında sinəsində rus imperiyasının rəmzi sayılan "Georgi lenti" ilə çıxış etdiyi üçün tənqid olunmuşdu. Onun bu davranışı Şuranın adına xələl gətirdiyindən Səmədov Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının üzvlüyündən çıxarılıb.

İmişli Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Yeni Bəhramtəpə İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə nümayəndəsinin müavini işləyən oğlu Kamran Səmədov da bir müddət əvvəl vəzifəsindən azad edilib.

Saleh Səmədov özü isə beş ay əvvəl Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən mənimmə ittihamı ilə həbs edilib.

RƏŞAD

ADP tibbi xərclərin azaldılmasından narahatdır

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması istiqamətində önəmli irəliləyişlərin əldə edilməsini, hər iki dövlət başçısının yekun sülh sazişinin reallaşması üçün siyasi iradə nümayiş etdirməsini təqdir edib.

Prezident İlham Əliyevin Astana səfəri zamanı Ermənistan Qazaxıstan və Rusiya ərazisindən Azərbaycan üzərindən daşınan tranzit yüklər üzrə indiyə qədər tətbiq edilən məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması barədə bəyanatına diqqət çəkən partiya yetkililəri bu addımı və ardınca Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanın anoloji bəyanatlarla çıxış etməsini siyasi mədəniyyət örnəyi kimi qiymətləndirib.

İdarə Heyəti prezident i.Əliyevin Astana səfərinin nəticələrinə münasibət bildirib və bu səfərin iki qardaş ölkə arasında iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələrin dərinləşməsi, strateji tərəfdaşlıq xarakteri alması, iki ölkənin təmsilində əldə edilən bu nailiyyətlərin bütövlükdə Türk Dövlətləri Təşkilatının güclənməsinə, təşkilatın gələcəkdə Türk Dövlətləri Brliyi halına gəlməsinə xidmət göstərməsi baxımından önəmli əhəmiyyətini qeyd edib.

İdarə Heyəti Rusiya ilə Ukrayna arasında davam edən və getdikcə daha amansız, qanlı, böyük itkilər, insan qırğınları ilə müşayiət olunan müharibənin davam etməsindən bir daha ciddi narahat olduğunu bildirib. Partiya yetkililəri son vaxtlar ABŞ prezidenti Donald Trampın regionu, eləcə də bütün dünyanı təhdid edən bu qanlı müharibənin başa çatması üçün

Partiya hakimiyyəti əhalinin sağlamlığının qoruması istiqamətində addımlar atmağa çağırır

göstərdiyi siyasi çabaları müsbət dəyərləndirib və Putin Rusiyasının bu müharibəni dayandırmayacağı təqdirdə Ukraynaya hərbi yardımın artırılmasının, uzaq hədəfə yetən strateji silahların verilməsinin, adı çəkilən ölkəyə isə, onun iqtisadi sütunlarını laxladan ağır sanksiyaların tətbiq edilməsinin qaçılmaz olduğu barədə bəyanatlarını təqdir edib və dünya xalqlarını Ukraynanın haqq işi uğrunda apardığı ədalətli mübarizəyə dəstək olmağa çağırır.

İdarə Heyəti onillərlə Türkiyənin daxili nizamını pozan, kütləvi insan həyatına son qoyan, bölgəni, eləcə də dünyanı təhdid edən terror təşkilatı PKK-nın Türkiyədən tamamilə geri çəkilməsi barədə qərarını müsbət də-

yərləndirib və dünya dövlətlərini bütün terror təşkilatlarının aradan qaldırılması istiqamətində səylərini birləşdirməyə çağırır.

İdarə Heyəti 2026-cı il büdcəsində tibbi xərclərin 30 faiz azaldılması ilə bağlı yayılan məlumatlardan narahat olduğunu bildirib və bu addımın atılmasını ölkə vətəndaşlarının konstitusiyada təsbit olunan sağlamlıq hüququnun pozulması, effektiv səhiyyə xidmətinin zəiflədilməsi kimi dəyərləndirib və hakimiyyəti əhalinin sağlamlığının qorunması, bu sahədə vətəndaşların çiyinə yüklənən xərclərin azaldılması istiqamətində ciddi tədbirlər görməyə və büdcədə nəzərdə tutulan tibbi xərcləri artırmağa çağırır.

KƏNAN

İcra başçısının sabiq müavini və tanışına cəza istənilib

Gədəbəy Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının sabiq müavini Vəfa Allahverdiyeva və tanış Təranə Bağirovanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, dünən Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Aygün Qurbanovanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dövlət ittihamçısı çıxış edib.

O, V.Allahverdiyevanın 2 il müddətinə dövlət və yerli özünü idarəetmə orqanlarında vəzifə tutma hüququndan məhrum edilməklə 7 il 6 ay müddətinə, T.Bağirovanın isə əvvəlki cəzası da qismən toplanılmaq yolu ilə 3 il vəzifə tutmaq hüququndan məhrum edilməklə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini təklif edib.

Zərərçəkən şəxs sadəcə pulunun

ödənilməsinə xahiş edərək, yekun cəzanı məhkəmənin mülahizəsinə buraxdığını deyib.

Vəkillər çıxış üçün vaxt istəyib.

Proses oktyabrın 31-nə təxirə salınıb.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl tutduğu vəzifədən uzaqlaşdırılan Və-

fa Allahverdiyeva Təranə Bağirova ilə əlbir olaraq dələduzluq etməkdə ittiham olunur. Cinayət işi üzrə zərərçəkən kimi Gədəbəy rayon sakini Cavanşir Məmmədliyəv tanınıb.

İttihamla görə, təqsirləndirilən şəxslər Cavanşir Məmmədliyəvi Gədəbəy Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin ediləcəyi ilə aldadaraq 51 min manat pulunu alıblar.

Təranə Bağirova bir müddət əvvəl başqa dələduzluq əməlinə görə məhkum edilib.

Vəfa Allahverdiyeva barəsində istintaq dövründə polis nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri seçilib.

Onların hər ikisinə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq-külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Milli Məclis “mehdiyevçilər”dən təmizlənilir?

Azərbaycanda növbədənəknar parlament seçkilərinin keçirilməsi gözləniləndir?

Dövlətə qarşı ağır cinayətlərdə ittiham olunan keçmiş AMEA prezidenti Ramiz Mehdiyev ətrafında gedən ictimai diskusiyalar son aylar cəmiyyətin diqqət mərkəzindədir. Bu müzakirələr tək-cə bir şəxsin hüquqi məsuliyyətindən ibarət deyil - burada söhbət illərlə formalaşmış, dövlətin müxtəlif strukturlarına sirayət etmiş, özünəməxsus idarəetmə və təsir mexanizmi olan bir şəbəkədən gedir.

Təhlillər göstərir ki, Rusiyaya bağlı olan bu şəbəkə kifayət qədər təşkilatlanmış və koordinasiya edilmiş fəaliyyət göstərən yarı kriminal güc mərkəzi kimi formalaşmışdır. Onlar dövlət orqanlarının müxtəlif səviyyələrində - parlamentdən tutmuş icra strukturlarına, media və QHT sektoruna qədər - özlərinə mövqe qazanıblar.

Bu şəbəkənin əsas təhlükəsi ondadır ki, ictimaiyyət onları hər birini tanımaqda çətinlik çəkir. Türkiyədə ifşa olunan FETO terror təşkilatının istifadə etdiyi metodlardan yararlanırlar. FETO-çular kimi “Mehdiyev şəbəkəsinin” nümayəndələri də illərlə dövlətçilik ritorikasının arxasında gizlənməyi, maskalanmağı mükəmməl öyrəniblər. Elə buna görə də indi Ramiz Mehdiyevin ən sərt “tənqidçiləri” sırasında onun vaxtilə yaxın çevrəsində olmuş bəzi şəxsləri də görmək mümkündür. Onlar indi “müxalif” obrazında çıxış etsələr də, yaxın tarixi unutmayanlar bu buqələmunların əslində kim olduqlarını, kimə və hara xidmət etdiklərini yaxşı bilirlər.

Əslində, Ramiz Mehdiyevin belə bir şəbəkə qura bilməsi təəccüblü deyil. O, Azərbaycanda dövlət idarəçiliyində son illərə qədər müəyyən təsir imkanlarına malik olduğundan, vəzifəni, pulu, mandatı hər şeydən üstün tutanları öz ətrafında toplaya bilib. Düzdür, onların sayı bəzilərinin şişirdiyi kimi çox deyil. Ancaq ölkədə dərin kök atmış bürokratik sistemin hər mərtəbəsində, hər bucağında “mehdiyevçilərin” idarə sifətini görmək mümkündür.

Nisbətən zəif mövqedə olanlar ya qorxudan, ya da belə situasiyalara uyğun əvvəlcədən verilmiş təlimata əsasən Ramiz Mehdiyevi ittiham edir, dövlətə sədaqətdən dəm vururlar. Hətta içərilərdə vaxtilə Ramiz Mehdiyevə deyil, Prezident Administrasiyasına məddahlıq etdiklərini iddia edən “çoxüzvlülər” də var. Adama deyirlər, sənin liderin

Ramiz Mehdiyev olub? Hansısa bir bürokratin mətbuatda tənqid olunması, həm də haqlı tənqid edilməsi səni niyə narahat edir? Yəqin ki, istintaq genişlənsə, bu suallar onlara veriləcək...

Ramiz Mehdiyev “şəbəkəsinin” “ağır topları” isə hələlik açıq mövqe ortaya qoymaqdan yayınırlar. Onlardan bəziləri ictimai təmaslardan qaçır, digər bir hissəsi isə “ortada rəsmi ittiham yoxdur, olsun, mövqe bildiririk” - deyə susqunluq nümayiş etdirirlər.

Bunu əslində vaxt udmaq strategiyası da hesab etmək olar. Bu strategiyanın məqsədi sadədir: ictimai diqqət azaldıqdan sonra yenidən siyasi səhnəyə adaptasiya olmaq. Onların bir qismini Milli Məclisdə, digərlərini müxtəlif nazirliklərdə, komitələrdə, hətta müxalifət partiyalarında, media və QHT sektorunda görmək mümkündür.

Maraqlıdır ki, Mehdiyev sisteminin xaricdəki ideoloji qolu da fəallaşmış. Onun və ətrafının himayəsi ilə xarici ölkələrdə məskunlaşan və cəmiyyətdə “söyüş müxalifəti” adı ilə tanınan bəzi internet “qəhrəmanları” koordinasiya şəkildə Ramiz Mehdiyevə az qala günahsız mələyə çevirir, onun həbsinin qanunsuz olduğunu iddia edirlər. Hətta bəzi internet televiziyaalarının rəhbərləri, “politoloqlar” Ramiz Mehdiyevin həbsinin ölkədə böyük xaos yaradacağı, hakimiyyəti zəiflədəcəyi və s. kimi ağılsız iddialarla çıxış edirlər. Ancaq fikirlərində heç bir məntiq olmadığından, sadəcə, hakimiyyəti şantaj etməyə, xidmət etdikləri “Mehdiyev şəbəkəsinin” ifşasından çəkilməyə çalışdıqları aydın hiss olunur. Ramiz Mehdiyevin həbsi bu adamların əslində kim olduqlarını, haradan maliyyələşdiklərini də ifşa etdi...

Qeyd edək ki, hakimiyyət üçün də, dövlət üçün də əsl təhlükəni xarici dövlətə bağlı belə bir şəbəkənin mövcud olması, onların tam zərərsizləşdirilməsi törədə bilər. Bu baxımdan geniş araşdırma aparılmalı, dövlət orqanları “Mehdiyev şəbəkəsinin” üzvlərindən təmizlənməlidir.

Bu istiqamətdə parlamentdə də ciddi “təmizləmənin” aparılmasına ehtiyac var. Məlumdur ki, Ramiz Mehdiyev siyasi gücünün zirvəsində olduğu illərdə Milli Məclisə xüsusi diqqət göstərmiş, seçki dairələri üzrə namizədlərin

bir çoxunu öncədən şəxsən müəyyənləşdirib, parlamentin tərkibinə kifayət qədər öz adamlarını yerləşdirə bilib. “Mehdiyev şəbəkəsinin” üzvü olan deputatlar isə uzun illər boyu ölkədə qanunvericilik istiqamətində zəruri islahatların həyata keçirilməsinin qarşısını alıb, passiv müqavimətlə mütərəqqi qanunların qəbuluna imkan verməyiblər. Əksinə, qanunları mürəccələşdirməsinə, xalqı narazı salan dəyişikliklərin həyata keçirilməsində fəal iştirak ediblər.

Təəssüf ki, son parlament seçkisində də Milli Məclisi bu şəbəkənin üzvlərindən təmizləmək mümkün olmadı. Baxmayaraq ki, parlamentin buraxılmasının əsas səbəblərindən biri də bu idi... Məhz bu səbəbdən 2024-cü ilin iyununda Milli Məclisin buraxılması ideyası gündəmə gəldi və reallaşdırıldı. YAP-ın təşəbbüsü ilə hakim partiyayı parlamentdə təmsil edən deputatlar altıncı çağırış Milli Məclisin buraxılması və növbədənəknar seçkilərin təyini edilməsi barədə Azərbaycan Prezidentinə müraciət olunması üçün təşəbbüs göstərilib. Prezident müraciəti qəbul etdi, Konstitusiyaya Məhkəməsi bunu təsdiqlədi və 1 sentyabrda növbədənəknar seçkilər keçirildi.

Lakin bu seçkilər də gözləntiləri tam doğrultmadı, parlamenti “Mehdiyev şəbəkəsinin” üzvlərindən təmizləmək mümkün olmadı. Hətta bəzi siyasi şərhçilər parlamenti “Ramiz Mehdiyev parlamenti” də adlandırırlar. Bunun əsas səbəbi kimi onların dəyişikliklərə müqavimət göstərməsi qeyd olunur. Hər halda, müxtəlif səbəblərdən bu şəbəkəyə aid olduğu şübhə doğurmayan bir çox şəxs yenidən mandat aldı.

Belə şəxslərin Milli Məclisdə olması isə həm parlamentin nüfuzunu zədələyir, həm də Ramiz Mehdiyev kimi xaricdən idarə olunan adamların dövlət çevrilişi cəhdi kimi ağılsız fikrə düşməsinə əlavə stimula çevrilir. İstisna deyil ki, Ramiz Mehdiyevin Moskvaya təqdim etdiyi siyahıda da deputat mandatı daşıyanlar var. Ancaq hamısının adı o siyahıya salınmayıb. Həm də bu şəbəkənin adamları FETO-çular kimi maskalandığından, asanlıqla “dəri dəyişmə” keyfiyyətinə malik olduqlarından, “Mehdiyev şəbəkəsinin” üzvü olduqlarını isbat etmək də asan deyil.

Odur ki, ən doğru çıxış yolu mövcud parlamentin də buraxılması, Milli Məclisin yenidən demokratik və şəffaf seçkilərlə təşkil edilməsidir. Bu dəfə Ramiz Mehdiyev həbsdə, şəbəkəsi qorxu içində olduğundan, hər hansı müqavimət də göstərə bilməzlər. Nəticədə, Rusiyaya bağlı “Mehdiyev şəbəkəsindən” tam təmizlənməmiş parlament formalaşdırmaq olar ki, bu da dövlətin möhkəmlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Nəzərə alaq ki, dövlətin daşyaqları ancaq şəffaflıq və ictimai etimad üzərində möhkəmlənə bilər. Mehdiyev dövrünün qalıqları isə bu prosesin qarşısında duran ən ciddi maneədir. Bu maneəni sökmək atmaq lazımdır!

Rasim ƏLİYEV

Kəçmiş təhsil naziri, AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov sabiq xarici işlər naziri Həsən Həsənovla bağlı geniş məqalə yazıb. "Hürriyyət" mövzusunun aktuallığını nəzərə alıb, həmin məqaləni oxucularına təqdim edir:

(Əvvəli ötən sayımızda)

Xatırlayıram ki, keçmiş SSRİ dağılanda ən izdihamlı mitinqlər, ən kəskin etiraz dalğaları Azərbaycanda olurdu, o vaxtın sosioloji tədqiqat mərkəzləri qeyd edirdi ki, bizim ölkəmizin insanları arasında vətənpərvərlik hissləri digər respublikalarda olandan xeyli yüksəkdir. Bütün məhrumiyyətlərə, siyasi qarışıqlıqlara, yaradılan Qarabağ probleminə, Qərbi Azərbaycandan gələn qaçqınlara, iqtisadi çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan öz müstəqilliyini ilk elan edən respublika oldu. Hər dəfə düşünürəm ki, bizim xalqın milli məsələlərdə bu qədər həssas olmasının səbəblərindən biri də Həsən Həsənov, onun gördüyü işlər, atdığı cəsarətli addımlar, fədakarlıq olmuşdur.

Hələ sadalanan hadisələrin baş verməsinə 7-8 il qalırdı, 1981-ci il idi, ancaq Həsən Həsənovların xidmətləri ilə Azərbaycan yeni bir dövrə hazırlaşdı. Hamı da bunu bilirdi, bilirdilər ki, Şıxəli Qurbanovların, Nazim Hacıyevlərin, Heydər Hüseynovların faciəli talelərinə baxmayaraq, heç nədən çəkinməyən Həsən Həsənov indi hökumətdə həmin missiyanı yerinə yetirməkdədir. Ona görə də xalq ona daha çox "kərpic Həsən" yox, "türkcü Həsən" deyirdi. Bu "türkcü", "vətəncü", "millətçi" Həsəni yaxından görmək istəydim bütün digər duyğularımı üstələmişdi və dördüncü mərtəbənin foyesində dayanıb onu gözləyirdim. Nəhayət, rektor Faiq Bağırzadə, "partkom" Qurban Bayramov, prorektor Teymur Vəliyev, daha bir neçə nəfər pilləkənləri qalxanda onların arasında qara saçları arxaya daıranmış, qalın əynəkli, üzügüclü Həsən Həsənovu o dəqiqə seçdim və gəlib yanımdan keçib gedənə kimi baxışlarımlı ondan çəkədim. Bəlkə də rektor, ya başqa kimə mənim belə heyranlıqla ona tamaşa etməyimi düzgün anlamadı, ancaq bu böyük, 40 yaşında üreklərdə abidəsini yaratmağı bacarmış şəxsiyyətə heyranlığımı gizlədə bilməzdim, heç gizlətmədim də... Çünki yaxından tanıdıqca rəğbətimin bir az da artdığı, Texniki Universiteti bitirmiş olsa da, tarixdən, özü də xalqın tarixindən namizədlik və doktorluq dissertasiyaları müdafiə edən, Türk xalqlarının tarixinə, mədəniyyətinə, adət-ənənələrinə aid neçə-neçə kitab yazan, sözün əsl mənasında vətəni canından çox sevən bu insanı sevmək mümkün deyil.

Həsən müəllimin zəngin həyat yolu haqqında düşünərkən yadıma bir xatirə də düşür. 1988-ci ilin qarlı-şaxtalı noyabr-dekabr aylarında erməni daşnaqları rus-sovet ordusunun köməyi və dəstəyi ilə Qərbi Azərbaycanda, o cümlədən bizim Qaraqoyunlu dərəsində, həmçinin doğma Salah kəndində yaşayan bütün soydaşlarımızı atababa yurdundan qovurlar. Bununla bağlı, həmin dövrdə Salahda Kolxoz sədri vəzifəsində işləyən Safaya Məmməd qızı Həsənovla danışdı ki, 1988-ci ilin noyabrın-

O, "göza kül üfürmək üçün" işləmirdi...

Misir Mərdanovdan Həsən Həsənovla və siyasi gündəmlə bağlı sensasion yazı

da İcevan rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri Ordıyan mənə rayon mərkəzinə dəvət edib dedi ki, Safaya xanım, vəziyyət çox gərgindir, biz istəmirik ki, Salah kəndinin camaatı arasında ölən və yaralanan olsun, ona görə də Siz 3 gün müddətində camaatı kənddən çıxarmalısınız. Safaya xanım soruşur ki, bəs camaatın mal-qarası, ev əşyaları necə olacaq. Ordıyan cavab verir ki, camaatı xüsusi ayrılmış avtobuslarla çıxaracağıq, ev əşyalarına gəldikdə isə, o barədə düşünmək lazımdır. Az sonra gecə ikən rayon Daxili işlər idarəsinin təşkilatçılığı ilə kəndə avtobuslar göndərilir və əhali evindən heç bir əşya götürə bilməyərək, zorla avtobuslara doldurulub Qazax şəhərinə aparılır.

İlk günlər kəndin əksər əhalisi Qazaxda qohum-əqrabasının, dost-tanışının evlərində gecələməli olurlar. Safaya xanım danışır ki, həmin dövrdə Qazax rayon partiya komitəsinin birinci katibi vəzifəsində işləyən Murad Aşurovla görüşdüm. Onu vəziyyətlə tanış etdim və dedim ki, camaat buradan birbaşa Qarabağa getmək istəyir, xahiş edirəm bizə kömək edin. Murad Aşurov dedi ki, bu məsələni Azərbaycan rəhbərliyinin razılığı ilə həll etmək olar. O, böyük çətinliklə olsa da, mənimlə həmin dövrdə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsində işləyən Həsən Həsənov arasında telefon əlaqəsi yaratdı. Mən camaatın istəyini ona çatdırdım. Müdrik şəxsiyyət və böyük vətənpərvər insan olan Həsən Həsənov məni diqqətlə dinlədi və köçkünlərin arzusunu nəzərə alıb Qarabağa getməyimizə razılıq verdi. Murad Aşurov bizə kömək etdi və Azərbaycanın qonşu rayon rəhbərləri ilə əlaqə saxlayıb, bizim Qarabağa köçməyimizi təşkil etdi. Maşınlar ayrıldı və yalnız bizim kəndimiz yox, o zaman Qazaxa qaçmağa məcbur olmuş bütün Qərbi azərbaycanlılar Qarabağ istiqamətində yola çıxdı. Gəncəyə yaxınlaşanda bizi saxladılar və dedilər ki, res-

publika rəhbərliyi bizim Qarabağa köçməyimizə razı deyil. Biz Gəncə yaxınlığında, indiki Göy-göl rayonunda məskunlaşmalı olduq. Belə düşünmək olar ki, əgər o zaman Həsən Həsənovun dediyi olsaydı, sonradan dəqiq bildiyimizə görə, Moskvadan icazə almaq istəyən Ayaz Mütəllibovun etirazı ilə rastlaşmasaydıq, köçürülmüş insanlar Qarabağda yerləşdirilsəydi, bəlkə də sonralar başımıza bəlalar gətirən Dağlıq Qarabağ problemi də olmazdı...

Həsən Həsənovun zəngin həyat yolunda Azərbaycan Respublikasının tarixinin ən çətin vaxtlarında, xaricdən təcrid olunduğu, Qarabağ müharibəsinin gərgin fazasının yaşandığı dövrdə xarici işlər naziri olması xüsusi mərhələdir. Ona görə də, bu barədə ayrıca danışmaq istəyirəm. 1993-cü ildə Ulu öndər tərəfindən Həsən Həsənovun xarici işlər naziri təyin olunması, təcrübəli və intellektual bir şəxsiyyətin diplomatiyaya rəhbərlik etməsi baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edirdi. Həmin ağır illərdə o, bir sıra ölkələrlə diplomatik münasibətlərin qurulmasına və Azərbaycanın xarici siyasət xəttini müəyyən edən ilkin protokolların hazırlanmasına şəxsən rəhbərlik etdi, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınması prosesi, BMT və ATƏT kimi qurumlarla daha aktiv əməkdaşlığın qurulması, xarici ölkələrdə ilk diplomatik nümayəndəliklərin açılması, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin beynəlxalq müstəviyə çıxarılması kimi çətin və məsuliyyətli vəzifələrin öhdəsindən bacarıqla gəldi. Həsən Həsənovun çıxışlarında və danışqlarında təmkin, rəssamlıq, diplomatik etika, ritorik məharət, tarixə dərin bələdlik, intellektual zənginlik diplomatik münasibətlərin qurulmasında həlledici rol oynayırdı. Xarici işlər naziri olduğu dövrdə böyük təcrübəyə malik bir siyasətçi kimi ünsiyyətdə peşəkarlıq nümayiş etdirərək Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində çox

səmərəli fəaliyyət göstərə bilmişdi.

Həsən müəllim 2004-cü ildən 2010-cu ilədək Azərbaycanın Macarıstanda Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfiri olmuşdur. Həmin illəri Azərbaycan-Macaristan dostluğunun intibah dövrü də adlandırmaq olar. Həsən Həsənov səfirliyi zamanı təkcə diplomatik əlaqələri gücləndirməklə kifayətlənməmiş, elmi-mədəni layihələr, kitab nəşrləri, media və ictimai təşəbbüsləri birleşdirərək Azərbaycan-Macaristan münasibətlərində əhəmiyyətli dönüş yaratmışdı. 60-dan çox Azərbaycan kitabı, o cümlədən "Dədə Qorqud", "Koroğlu" dastanları, Füzuli, Mirzə Fətəli Axundov, Cəlil Məmmədquluzadə və Heydər Əliyev haqqında çoxcildli nəşrlər ma-

cah-cəlal, təmənən, ölkənin və xalqın təqdimatı üçün yaradılan şəraiti heç yerdə görməmişəm. Elə bil Azərbaycanın ən dilbər guşəsində, ən gözəl şəhərində, ən füsunkar mənzərəsinin önündəsən. O zaman Şuşanın azad olunmasına hələ 10 il qalırdı, ancaq elə bil Şuşa qalasının yanında dayanıb Cıdır düzünü seyr edərsən, ya da Həkəri çayının sahilində... Həsən müəllim nə mümkündürsə etmişdi, tablolar, fotolar, albomlar, xəritələr, əyani vəsaitlər, bayraqlar... Elə zənn etdim ki, Azərbaycan tarixi muzeyindəyəm, ya da Qobustanda, Yanardağda, Atəşgahda... İnsanda nə qədər vətən sevgisi olarmış!!

Həsən Həsənov yalnız məsə-

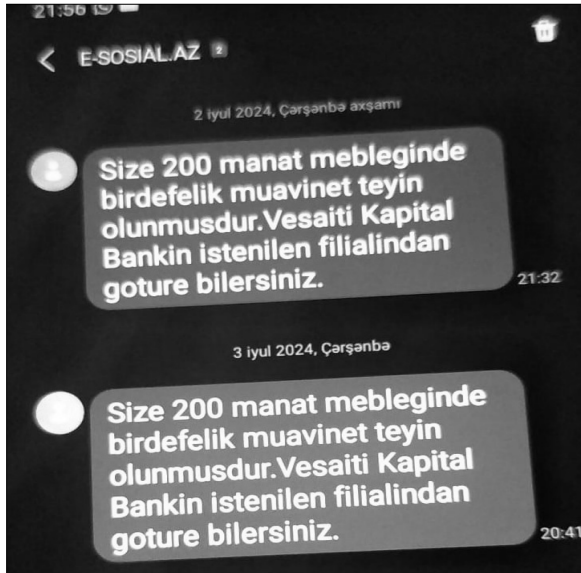
car dilində çap olunaraq böyük kitabxanalara təqdim edilmişdi. "Azərbaycan-Macaristan: mədəniyyətlərin dialoqu" mövzusunda beynəlxalq konfransların təşkili Həsən Həsənovun təşəbbüsü ilə sistemli şəkildə həyata keçirilmiş, böyük ali məktəblərdən biri olan Danube Universitetinin Elmi kitabxanasında Azərbaycan kitab guşəsi açılmışdı. Budapeştin böyük konsert salonlarında, Mərkəzi Avropa Universiteti kimi nüfuzlu məkanlarda mütəmadi klassik və xalq musiqisi konsertləri, o cümlədən muğam və simfonik musiqi gecələri, Azərbaycan rəssamlarının əsərlərindən ibarət, Azərbaycan musiqi alətləri, milli geyimləri, mətbəxi, digər mədəniyyət nümunələri ilə bağlı çoxsaylı sərgilər təşkil etmişdi.

2010-cu il martın 10-dan 13-dək Boloniya prosesinə üzv dövlətlərin təhsil nazirlərinin Konfransında iştirak etmək üçün gətirdiyim bu səfərdə ən çox yadıma qalan və məni heyətləndirən səfirliyimin tərtibatı idi. Artıq on iki il idi ki, nazir idim və müxtəlif ölkələrdə ezamiyyətdə olarkən mütəlak səfirliklərdə olur, həm səfir, həm də respublikamızı bu yad ölkədə təmsil edən bina ilə, oradakı şəraitlə yaxından tanış olurdum. Açıq desəm, yaqin heç kəs inciməz, Budapeştəki səfirlikdə gördüyüm

lənin görünən tərəfi ilə məşğul olan, necə deyirlər, "göza kül üfürmək üçün" işləyən şəxslərdən deyil. Macarıstanda səfir işləyəndə də Gəncədə rəhbər olduğu kimi vəzifəsinə bütün varlığı ilə bağlanan, bütün enerjisini bu istiqamətə yönəldən, mümkün ola bilən hər şeyi edən bu insan Azərbaycan alimlərini Budapeştə dəvət edərək onları Macar-Azərbaycan xalqları arasında qohumluq əlaqələrinin araşdırılması istiqamətində tədqiqatlara yönləndirmişdi. Türk dünyasının, Macarıstanın tanınmış türkoloqlarının iştirakı ilə bu mövzuda bir neçə elmi konfrans, simpozium və digər tədbirlər keçirən Həsən müəllim etimologiyaları haqda müxtəlif mülahizələr mövcud olan Macarıstan cəmiyyətində onların almanlardan, slavyanlardan, romalılardan, keltlərdən daha çox türklərə bağlı olması barədə fikir formalaşdırma bilmişdi. Bu, çox gərgin bir işin, həm də milli dəyərlərə səmimiyyətlə bağlılığın ən bariz nümunəsi hesab oluna bilər. Bu gün Macarıstanın dövlət başçısının Türk dövlətləri toplantılarında müşahidəçi kimi iştirak etməsini heç bir mübaliğəyə yol vermədən Həsən Həsənovun o illərdəki xidmətləri ilə bilavasitə bağlı hesab etmək olar.

(Ardı var)

Azərbaycanda körpələrin oğurluğu faktı

Doğum vaxtı öldüyü iddia olunan beş uşağının ikisi sağ imiş; 4 il sonra bütünü həqiqətlər ortaya çıxdı

Masallı rayonu, Xıl kənd sakini Məmmədova Aysən Əlvən qızı tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi saytımız vasitəsilə Baş prokuror Kamran Əliyevə müraciət edir:

"Hörmətli Kamran Əliyev!
Mən, Məmmədova Aysən Əlvən qızı, yazaraq Sizdən kömək istəyirəm. Başım olmanın oyunu açılıb, 3 günlük olan 2 övladım xəstəxanadan oğurlanıb.

Belə ki, 2021-ci il avqust ayının 18-də süni mayalanma nəticəsində 5 uşaq dünyaya gətirmişəm. Hamilə vaxtı müalicə xərclərimi, daha sonra isə uşaqların doğum pulunu Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə öz üzərinə götürmüşdü. Sağ olsun, müraciətimi cavabsız qoymamışdı.

Doğuşdan sonra uşaqların vəziyyətlərinin orta səviyyədə olduğunu bildirmişdilər.

Həkimim həm də Respublika Perinatal Mərkəzinin Baş həkimi vəzifəsində çalışırdı. Biraz özümə gələndən sonra uşaqları soruşdum. Dedi ki, "uşaqlar yaxşıdı, küvəzdedirlər". Mənim isə səhətim yaxşı deyildi. Səhər açıldı, həkim dedi ki, uşaqları daha yaxşı xəstəxanaya, yəni "Leyla Şıxlinskaya"ya göndərdim, narahat olma biraz özünə gəl,

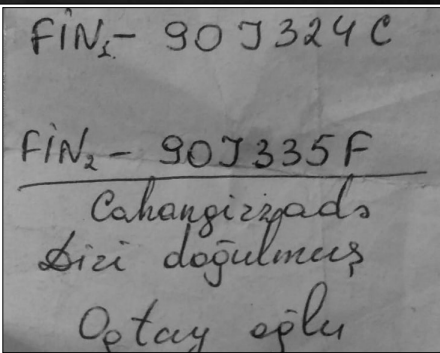
gedib görəcəksən.

Avqust ayının 21-də isə balaca bir qutu gətirib dedilər ki, uşaqlarının 5-i də ölüb. Qismətimizlə barışıb, bizə verdikləri qutunu basdırdıq. Dəfələrlə tapşırıdılar ki, qutunu açmayın. Həmin vaxt fikirləşirdik ki, bizim üçün belə deyirlər, görüb pis olmağımızı istəmirlər. Odur ki, həyatla barışaraq, yaşayış tərzimizə davam etməyə başladım. Amma ağılımıza gəlməzdi ki, 4 il sonra 2 övladımın sağ olduğunu öyrənəcəm.

2 iyul 2024-cü ildə telefon nömrəmə mesaj gəldi: "Sizə 200 manat məbləğində birdeflik müavinət təyin olunub. Vəsaiti "Kapital Bank"-ın istənilən filialından əldə edə bilərsiniz". Bu sms məni şübhəyə saldı. Necə olar ki, dövlət ölü uşaqlara süd pulu verir?! Həm də, əgər bu belədirsə, 5 uşağa da versin, niyə məhz ikisinə pul ayrılır?!

Bu mesajdan sonra ağılım qarışmışdı. Şəhəri gün həmin sms təkrar göndərildi. Bu səbəbdən, banka yaxınlaşıb, hər uşağa 200 manat, toplam olaraq 400 manat süd pulu aldım. Daha sonra dərhal DİN-in 102 xidmətinə yığıb, bu haqda məlumat verdim. Həmin vaxtlarda isə artıq bildirdim ki, Respublika Perinatal Mərkəzin rəhbər şəxsləri etdikləri əməllərə görə həbs olunub.

Bir neçə saat sonra Xətai Rayon Proku-

rorluğuna dəvət edildim. Fərid adlı müstəntiq narahat olmamağımı və mənə kömək edəcəyini bildirdi. Aylar keçdi, Fərid müəllim məni çağıraraq dedi ki, gəl ərizə yaz, bu məsələni bağlayaq, bu söhbəti qurdalama, bağlanıb gedib. Dedim, Fərid müəllim, qəbir açılırsınız, baxılırsınız ki, orda neçə uşaq var. Mən dövlətdən uşaq pulu almışam. 5 uşağım da ölübsə, dövlət niyə deyir ki, 2 övladın sağdır, biz ona süd pulu veririk?! Bir daha dedi ki, qol çəkin, bu məsələ bağlanılsın. Qol çəkmədim, otaqdan çıxdım. Yenə də işi bağladılar.

Hörmətli Kamran Əliyev!

Dövlət ölənlərə uşaqlara süd pulu versə, 5 uşağa verərdi. Mənim övladlarım satılıb. Xahiş edirəm, onları tapmaqda mənə kömək edin.

ASAN Xidmətdə də mənə bildirdilər ki, sizin 3 övladınızın ölüm kağızı var, amma ikisi sağdır. Xahiş edirəm, mənə kömək edin".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

"Bakıdakı evimi mənimsəyib, özümü isə çölə atıblar"

Quba sakini rəsmi qurumları onun şikayətinə baxmamaqda ittiham edir

Quba rayonu, Alban kənd sakini Əliyev Qalib Süleyman oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, qonşusu onun evini zəbt edib:

"Mən, Əliyev Qalib Süleyman oğlu, yazaraq bildirirəm ki, Qarabağ ermənilər tərəfindən işğal ediləndə daimi qeydiyyatda olduğum Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Mirzə Fətəli 81 ünvanında yerləşən sənədsiz evimi Mirzə Fətəli 79 sayılı evin mülkiyyətçiləri sənədlə öz evlərinə birləşdirdilər. Hazırda ünvan Mirzə Fətəli 79/81-dir.

Mirzə Fətəli 81 ünvanı keçmişdə məhəllə məscidi olub, məhz bu səbəbdən də sənədi olmayıb.

Evimi mənimsəyən qonşudan ünvanımı geri almaq üçün məhkəməyə müraciət etməyimi bildirdim. Vəkil tutub, Yasamal Rayon Məhkəməsinə müraciət etdim. Məhkəmə müvafiq instansiyalara sorğu göndərdi. Sorğuya əsasən notarius dedi ki, bunlara 79 nömrəli ev vəsiyyəti olunub. Vergidən isə bildirdilər ki, bunlar həmişə 79 nömrəli evə görə vergi veriblər. Şəhərsalma idarəsi də qeyd etdi ki, 79 və 81 sayılı ünvanlar fərqlidir, eyni deyil.

Beləliklə, bu birləşmə açıq-aydın dələduzluq faktı olduğunu sübut etdi. Lakin məhkəmə buna hüquqi qiymət vermədi. 3 ildən sonra 79 nömrəli evin mülkiyyətçiləri mənim ev pulu vermədiyimi əsas tutaraq, evdən çıxarılmağım haqda məhkəməyə müraciət etdilər. Məhkəmə də mənim hüquqlarımın itirilməsi haqqında qərar verdi.

Qərardan şikayət etdim. Ona görə də həmin qərar qanuni qüvvəyə minmədi. Buna baxmayaraq, 79 sayılı evin mülkiyyətçiləri sahə müvəkkilinin iştirakı ilə 1 qrup şəxsi yığaraq, məni evdən zorla çıxartdılar. Sahə müvəkkili "ver pasportuna baxım", deyib pasportumu aldı. Şəhəri Yasamal Rayon Polis şöbəsi rəisinin qəbuluna getdim və əhvalatı ona danışdım. O da sahə müvəkkilini çağıraraq, "bu kişinin pasportunu qaytar" dedi.

Sahə müvəkkili 1 aydan sonra qeydiyyat nişanını sildirib, pasportumu qaytardı. Bu zorakılıq faktına da hüquqi qiymət verən olmadı. Hara şikayət edirəm, axırı gəlib Yasamal Rayon Prokurorluğuna çıxırı. Yasamal rayon prokuroru da "polis araşdırma aparıb", - deyər cavab verir, öz mövqeyini bildirmir.

Hüquqlarım pozulan ilk gündən indiyə kimi hər yere müraciət edirəm, nəticəsi olmur. Bilirəm artıq nə edim?! Evimi mənimsəyib, özümü isə çölə atıblar. Şahlar "qanun olub", qanunu saymırlar".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

9 nəfər tərəfindən döyüldü, şikayətinə baxılmır...

Bakı şəhər sakini Səfərov Fərid Rəzazadə oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, məhkəmə və prokurorluq onun şikayətinə baxmır:

"Mən, Səfərov Fərid Rəzazadə oğlu, 21 mart 2025-ci il tarixində Kürdəmir rayonu, Heydər Əliyev prospektində (dörd yol adlanan ərazidə) 9 nəfərin hücumuna məruz qalmışam. Bu zaman mənə dəmir, taxta, daş parçaları, təkər və yumruqla ağır xəsarətlər yetirilib.

7 aya yaxındır ki, rayon prokurorluğuna və məhkəməyə müraciət etmişəm. Məni döyən

şəxslərin hələ cəmi 4 nəfərinin işi məhkəməyə göndərilib.

Məhkəməyə vəsatət vermişdim ki, həmin 4 nəfər barəsində həbs qətimkan tədbiri seçsinlər. Hansı ki, həmin 4 nəfərin içində əvvəllər məh-

kumluğu olan, hələ də məhkumluğu başa çatmayan şəxs də vardır. Lakin məhkəmə mənim vəsatətimi təmin etmədi.

Başıma gələn hadisə ilə bağlı yazmadığım qurum qalmayıb. Amma laqeyidlik həd-

dindən artıqdır. Mən sizin sayt vasitəsilə Prokurorluqdan və Məhkəmə Şurasından xahiş edirəm ki, işimlə bağlı haqlı qərar verilsin. 1 nəfərin 9 nəfər tərəfindən döyülməsi və günahkarların cəzasız qalması heç ədalətli deyil.

Məndə olan məlumata görə, hakimlə qarşı tərəf arasında "anlaşma" var. Kamera görüntülərini də sizə təqdim edirəm. Bu qədər sübutların olmasına baxmayaraq, işimə baxılmır".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Ukrayna ilə müharibənin yaratdığı iqtisadi problemlər və ictimai narazılıq Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin mümkün çevriliş qorxularını daha da artırıb.

Bu barədə "The Telegraph" məlumat yayıb.

Qəzet qeyd edir ki, Putinin rahat olmaq üçün getdikcə artan səbəbləri var: Avropa İttifaqı və ABŞ yeni sanksiyalar tətbiq edir, biznes yüksək faiz dərəcələri ilə iflic vəziyyətdədir, dövlət borcu artır, bahalaşma sürətlənir və sair. Rusiya iqtisadi inkişaf naziri Maksim Rešetnikov isə iqtisadiyyatın "tənəzzülün astanasında" olduğu barədə xəbərdarlıq edir. Hətta dövlət qurumu olan Rosstat belə etiraf edir ki, müharibənin əvvəlindən bəri inflyasiya artımı 40%-i keçib.

Maliyyə Nazirliyinin proqnozuna görə, Rusiyanın 2025-ci ildə büdcə kəsiri ÜDM-in 2,6%-nə və ya 5,7 trilyon rubla çata bilər. Bu, planlaşdırılan 0,5%-dən beş dəfə çoxdur və ən yüksək antirekorddur. Kəsiri ödəmək üçün hökumət vergiləri (2026-cı ildən ƏDV dərəcəsi 22%-ə qədər artacaq) və daxili borclanmanı kəskin şəkildə artırmağa məcburdur ki, bu da dövlət borcunu xeyli artıracaq. Hakimiyyət artıq büdcə kəsirini Milli Rifah Fondundakı vəsait hesabına bağlamağa da qorxur. Çünki zəifləmiş müharibədən əvvəl 10 trilyon rubl olan fondun vəsaiti 4,2 trilyon rubla qədər azalıb. 300 milyard dollara yaxın vəsait isə Qərb tərəfindən "dondurularaq", faktiki Rusiyanın əlindən alınıb və hazırda hissə-hissə Ukraynaya verilməkdədir.

Neft gəlirləri azalır, Ukraynanın neft emalı zavodlarına zərbələri nəticəsində benzin və dizel həm bahalaşır, həm keyfiyyətini itirir, həm də əlçatmaz olur.

Harvard Universitetinin Rusiya və Avrasiya Tədqiqatları Mərkəzinin əməkdaşı Kreyq Kennedinin sözlərinə görə, Rusiyada bank böhranı təhlükəsi də gözərdi edilə bilməz. O, Rusiyada hərbi müəssisələrin borcunun 190 milyard dollara - ölkənin illik büdcəsinin təxminən 37%-nə bərabər olduğunu qeyd edir. Rusiya bankları cəbhə üçün istehsalı dəstəkləməkdən ötrü kifayət qədər zəmanət olmadan hərbi sənaye şirkətlərinə aktiv

Putin çevrilişdən qorxur, Rusiya isə məhv olur

Rusiya çökmür, Putin təşviş içində...

Qərb mediası: "Putin öz rejimini gücləndirmək üçün düşmən axtarır- bu, Kremlin paranoyasını nümayiş etdirir"

şəkildə kredit veriblər. İndi bu kreditlərin əhəmiyyətli hissəsi defolt riski altındadır. "Bloomberg"-in məlumatına görə, kreditləri yığa bilməyən bəzi böyük banklar Mərkəzi Bankdan kömək istəməyə başlayıblar.

Vəziyyət Çindən artan asılılıq və Qərb sanksiyaları ilə daha da ağırlaşır. ABŞ Prezidenti Donald Tramp bu yaxınlarda Ukrayna münaqişəsinin həllində irəliləyişin olmaması səbəbindən Rusiyanın ən böyük neft şirkətləri olan "Ros-

neft" və "Lukoil"-ə sanksiyalar tətbiq etdi. Bunun ardınca Rusiya neftinin əsas alıcıları olan Çin və Hindistan idxalı azaldı. Bu da Kremlin valyuta gəlirlərinin azalması ilə nəticələncək. Bununla bağlı qəzet yazır: "Üç il yarımından sonra ilk dəfə olaraq Rusiya həqiqətən ağrını hiss edir və bu, Kremldə panika yaradır".

Corctaun Universitetinin Avrasiya, Rusiya və Şərqi Avropa Araşdırmaları Mərkəzinin fəxri direktoru Angela Stent qeyd edir ki,

Putinin yaxın ətrafı mövcud vəziyyətdən çıxış yolu axtarır. Bunun üçün müxalifəti nüfuzdan salmaqla "Qərbin Rusiyanı parçalamağa çalışdığını" göstərmək" istiqamətində addımlar atılır. Bu isə daxili qeyri-sabitlik dövründə standart bir taktikadır.

Qeyd olunur ki, 14 oktyabrda FSB ölkədə "konstitusiyaya quruluşunu dəyişdirmək" məqsədi ilə "hakimiyyəti zorakılıqla ələ keçirmək" planı hazırladıqlarına görə keçmiş "Yukos" sahibi Mixail Xodorkovski və Müharibəyə Qarşı Komitənin 22 üzvünə qarşı cinayət işi açıb. Londonda mühacirətdə olan Xodorkovskinin özü ittihamları "müxalifəti qorxutmaq üçün hazırlanmış yalan" adlandırır.

na etdi və öz döyüşçülərinin Moskvaya doğru hərəkətini dayandırdı. Bundan bir neçə ay sonra isə Priqojin və yaxın adamlarının olduğu təyyarə partladı.

Hazırda Putin hakimiyyətinə qarşı hərbi müxalifət nəzərə çarpmasa da, böyük sosial narazılıq və iqtisadi problemlər heç də hərbi çevrilişdən az təhlükəli deyil. Cəbhədəki böyük itkilər qarşılığında "təsbağa sürətli irəliləyişi", siyasi elita və biznes elitasının narazılığını, eləcə də Qərbin getdikcə daha da artan təzyiqlərini də bunun üzərinə gəlsək, Putinin çevrilişdən qorxması üçün doğrudan da kifayət qədər əsasın olduğu nu söyləmək olar...

KƏNAN

Tramp Putini hədələdi

Putin raket sınağı keçirmək əvəzinə müharibəni dayandırmalıdır. Bunu ABŞ Prezidenti Do-

"Nüvə silahı daşıyan sualtı gəmilərimiz Rusiyanın sahilindədir..."

nald Tramp Rusiyanın "Burevestnik" adlı nüvə başlığı daşıya bilən raketini sınaqdan keçirməsinə münasibət bildirərək deyib.

"Onlar bilirlər ki, bizdə nüvə silahı daşıya bilən sualtı gəmi var və bu dünyada ən yaxşısidir. Özü də onların (Rusiyanın) sahillərindədir. Nəse etmək üçün 8 000 mil yol getmək lazım deyil. Ruslar bizlə oyun oynayırlar, biz də onlarla oyun oynayırdıq. Biz həmişə raket sınaqdan keçiririk. Bizim nüvə silahı daşıya bilən sualtı gə-

mimiz var. Məncə raket sınağı Putin üçün münasib bir hərəkət deyil, o Ukraynadakı müharibəni bitirməlidir. Bu müharibə bir həftə davam etməli idi, amma tezliklə 4-cü ilinə daxil olur. Putin raket sınağı keçirmək əvəzinə müharibəni dayandırmalıdır", - Tramp vurğulayıb.

Qeyd edək ki, Rusiya "Burevestnik" adlı raketini sınaqdan keçirib. Rusiya lideri Vladimir Putin bu raketin istənilən havadan müdafiə sistemini vurub keçə biləcəyini iddia edib.

Putinin nümayəndəsi ABŞ-da xoş qarşılanmayıb

Ağ Ev Kirill Dmitriyevi “rus təbliğatçısı” adlandırıb

Rusiya Birbaşa İnvestisiyalar Fondunun (RFPI) rəhbəri və Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Kirill Dmitriyev ABŞ-yə səfəri barədə məlumat yayıb.

“AzPolitika” Qərb mediasına istinadla xəbər verir ki, onun Vaşinqtona səfəri ABŞ-nin Rusiyaya qarşı sanksiyaları daha da sərtləşdirdiyi və Prezident Donald Trampın Vladimir Putinlə görüşməkdən imtina etdiyi bir dövrə təsadüf edir. Tramp bildirmişdi ki, Rusiya lideri ilə görüş yalnız Ukrayna üzrə ilkin sülh razılaşmaları əldə ediləndən sonra mümkündür.

Dmitriyev açıqlamasında bildirib ki, Rusiya nümayəndə heyəti artıq üç gündür ABŞ-də səfərdədir və orada Putinin Rusiyaya təzyiqin mənasız olması barədə mövqeyini çatdırır. “Biz Rusiya ilə ABŞ arasında dialoqu pozmaq üçün titənik söylər görürük”, - deyərək bildirib, lakin bu söylərin kim tərəfindən göstərildiyini açıqlamayıb.

Rusiya nümayəndəsi həm-

çinin ABŞ administrasiyası təmsilçilərinə Putinlə Rusiya Baş Qərargahı rəhbərliyinin son görüşü barədə məlumat verdiyini söyləyib. Onun sözlərinə görə, görüşdə “Burevestnik” qanadlı raketinin uğurlu sınaqları və Ukrayna ordusunun Kupyansk istiqamətində mühasirəyə alınması ilə bağlı bəyanatlar səsləndirilib.

Dmitriyev əlavə edib ki, ABŞ rəsmilərinə “Ukrayna münaqişəsinin yalnız onun ilkin səbəbləri aradan qaldırıldıqdan sonra həll oluna biləcəyi” barədə Kremlin rəsmi mövqeyini də çatdırıb. Moskva bu “ilkin səbəblər” kimi NATO-nun genişlənməsini və Ukraynanın Alyansa qoşulmaq istəyini göstərir. O həmçinin Rusiyanın iqtisadi vəziyyətinin “sabit və güclü” olduğunu iddia edib.

Dmitriyevin sözlərinə görə, yaxın vaxtlarda ABŞ Konqresi üzvləri ilə Rusiya Dövlət Duması nümayəndələrinin görüşü planlaşdırılır. O, səfər çərçivəsində Konqres üzvü Anna Paulina Luna ilə görüşdüyünü də təsdiqləyib. Luna Ukrayna müharibəsi ilə bağlı tez-tez

Moskvanın mövqeyini təkrarlayan açıqlamalar verir. Qeyd olunur ki, bir müddət əvvəl Rusiya səfirliyi ona Prezident Con Kennedinin qətlə ilə bağlı sovet arxivlərindən sənədlər təqdim edib.

Dmitriyev ABŞ-də başqa kimlərlə görüşdüyünü açıqlamayıb. KİV-də yayılan məlumata görə, onun ABŞ Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Stiven Uitkoff ilə görüşü də planlaşdırılmışdı, lakin bu görüşün baş tutub-tutmadığı barədə məlumat yoxdur.

Ağ Ev Dmitriyevin səfəri və görüşləri barədə rəsmi şərh verməyib. ABŞ-nin maliyyə naziri Skott Bessent isə rus nümayəndəni “Kremlin təbliğatçısı” adlandırıb. CBS News-a müsahibəsində Bessent Dmitriyevin “ABŞ sanksiyaları Rusiyaya təsir etməyəcək” fikrini şərh edərkən deyib: “Siz doğrudanmı rus təbliğatçısının dediklərini dərc etməyi düşünürsünüz? O, başqa nə deyə bilərdi ki?”

Bessentin sözlərinə görə, Rusiya iqtisadiyyatı hazırda faktiki olaraq hərbi iqtisadiyyat vəziyyətindədir, iqtisadi artım sıfıra bərabər, inflyasiya isə 20 faizdən yüksəkdir. Nazir əlavə edib ki, Dmitriyev bu realığı etiraf edə bilməzdi, “çünki Moskvada onu belə başa düşməzlər”.

Səfərin maraqlı detallı kimi Dmitriyev sosial şəbəkələrdə ABŞ rəsmilərinə Vladimir Putinin sitatları yazılmış şokolad konfetləri hədiyyə etdiyini də bildirib. Mətbuatda yazılır ki, həmin konfetlərin üzərində “Rusiyanın sərhədləri heç yerdə bitmir” və “Dış azaldıqca, sıyığa sevgi artır” kimi ifadələr yer alıb. Rusiya mediasının məlumatına görə, bu paylaşımın ardından konfetlər ölkə daxilində onlayn platformalarda tam satılıb.

RASİM

Britaniya generallarından şok nüvə təklifi...

Almaniya Fransa ilə Rusiyadan gözlənilən təhlükəyə qarşı müzakirə aparırlar

Böyük Britaniyanın keçmiş yüksək rütbəli hərbiçiləri ölkənin Almaniya ilə birlikdə nüvə arsenalını idarə etməsi imkanının nəzərdən keçirilməsini təklif ediblər. Onların fikrincə, bu addım Rusiyadan qaynaqlanan “kritik təhlükə” qarşısında Avropanın müdafiə qabiliyyətini gücləndirə bilər.

Bu barədə “The Telegraph” qəzeti məlumat yayıb. Təşəbbüsün müəllimləri arasında NATO-nun keçmiş baş katibi lord Corc Robertson və Böyük Britaniya Silahlı Qüvvələrinin keçmiş Baş Qərargah reisi lord Houton da var.

Nəşr qeyd edir ki, hazırda Fransa və Almaniya artıq öz aralarında strateji məsləhətləşmələr aparır. Bu danışıqlar Fransa Prezidentinin təşəbbüsü ilə “Fransanın nüvə çətininin” Almaniya da daxil olmaqla digər Avropa İttifaqı ölkələrini əhatə etməsi ideyasını nəzərdə tutur.

Prezident Emmanuel Makron bu təklifi ABŞ-nin gələcək təhlükəsizlik siyasətinə dair artan narahatlıqlar fonunda irəli sürmüşdü. ABŞ hazırda NATO-nun nüvə təhlükəsizliyi çərçivəsində Avropadakı əsas zəmanətçi dövlətdir. Makronun planına əsasən, nüvə silahı daşıya bilən bir neçə fransız bombardmançısının Almaniya yerləşdirilməsi müzakirə olunur.

Lakin London və Berlin arasında bu mövzuda hələlik heç bir rəsmi danışıqlar aparılmır. Qeyd olunur ki, Böyük Britaniya Avropa İttifaqının üzvü deyil və onun nüvə arsenalı yalnız sualtı qayıqlarda yerləşdirilib, Fransa kimi hava platformalarında deyil.

Buna baxmayaraq, “The Telegraph” yazır ki, Britaniya hərbi elitasının bir çox nümayəndələri Almaniya ilə nüvə sahəsində əməkdaşlığın müzakirə edilməsini dəstəkləyirlər.

Lord Robertson bildirib: “ABŞ-nin bir gün Avropanın müdafiə sistemindən çıxacağı barədə artan qorxular var. Rusiyanın nüvə ritorikası fonunda Avropa bütövlükdə müəyyən qərarlar qəbul etməli olacaq”.

Eyni mövqeyi feldmarşal lord Houton da bölüşüb və vurğulayıb ki, Avropa artıq yalnız Vaşinqtonun təhlükəsizlik zəmanətlərinə güvənə bilməz.

RƏŞAD

Qarabağdan qaçan ermənilər Ukrayna çöllərində ölür

Bloger erməni generallarını ittiham etdi

Qarabağdan qaçan ermənilər kütləvi şəkildə Rusiya işğalçı ordusuna cəlb edilir. Bu barədə tanınmış erməni blogger Roman Baqdasaryan öz sahifəsində paylaşım edib. Baqdasaryan yazıb ki, Qarabağdan qaçan qondarma erməni generalları öz həmyerlilərini pul müqabilində rus ordusuna cəlb etməklə məşğuldurlar. Şuşadan gedən 1988-ci il təvəllüdlü Ayk Edikoviç Danielyanı hazırda anası axtarır. Onu sonuncu dəfə Kurskdakı Rusiya hərbi hissəsində görüblər.

Baqdasaryan Ukraynada itkin düşən daha bir Qarabağdan gedən erməninin adını açıqlayacağını yazıb: “Təəssüf ki, Qarabağdan gedən gənclərin cəlb edilməsi davam edir. Onlar(erməni generallar-red.) insanları Putini müdafiə etməyə göndərir və başqalarının faciəsi hesabına varlanırlar”.

ABŞ və İsrailin İrana 12 günlük məlum hücumundan sonra Tehrandə bir neçə eşşəyin belinə ABŞ və İsrail bayraqlarını sərib, onları çubuqla döyməklə "ABŞ və İsrail dövlətini cəzalandırdıqlarını" İran vətəndaşlarına, həm də beynəlxalq ictimaiyyətə nümayiş etdirdilər.

"Hürriyyət" qəzetinin 09 sentyabr 2025-ci il tarixli sayında Məğrur Bədəlsoyun "Hüquqi nihi-lizm" məqaləsini və ölkədə baş verən iqtisadi-ictimai proses və hadisələrə əksər iqtisadçı və siyasətçilərlə müqayisədə nisbətən xeyli obyektiv və savadlı mövqe sərgiləyən, uzun müddət idarəçilik və siyasi fəaliyyət təcrübəsinə malik olan iqtisadçı Vahid Əhmədovun da qəzetə verdiyi müsahibə ilə tanış olandan sonra Teh-randa molla faşizmi nümayəndələrinin "Eşşəklərin simasında ABŞ və İsraili cəzalandırması" tədbiri yadıma düşdü.

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Engels yazır: "Köləlik üzərində qurulan hər bir istehsal və onun üzərində qurulan cəmiyyət həmin ziddiyyət üzündən məhv olur".

Pavel Durov is deyir ki, "Bəşəriyyət özünü dövlət adlandıran mütəşəkkil cinayətkar dəstələrin köliyiindədir".

Hər bir cəmiyyətdə xalqın həyat şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün zəruri olan tədbirlər barədə təklifləri hamı ölkənin ziyalılarından, ilk növbədə iqtisadçı və hüquqşünaslardan umurlar və bunda haqlıdırlar da. Təəs-süf ki, cəmiyyətdə təbliğat maşını tərəfindən "savadlı alim", "təcrübəli mütəxəssis" kimi qələmə verilib tanıtılanlar, xüsusilə sadə, imkansız vətəndaşların həyat şəraitinin real olaraq yaxşılaşdırılması, onların heç olmasa elementar insan və vətəndaş hüquqlarını real qoruya biləcək konkret mexanizmlər təklif etmələri əvəzinə, hakim dairələrin rəğbətini qazanmağa çalışırlar. Ya da ki, Məğrur Bədəlsoy kimi məsələni çözmək üçün problemin kökündən deyil, gövdəsindən başlayaraq, həll yolunu tapa bilməyib, həll yolunu göstərmək üçün oxuculara suallar ünvanlayırlar. Ən yaxşı halda isə bütün bu fəlakətləri, problemləri yaradan sistemi hansı normal sistemlə əvəz edilə biləcəyini demək əvəzinə, mövcud sistemin yırtıqlarını yama-yıb, heç nəyin mahiyyətini dəyişməyib, xalqın nəzərini real-

Hüquqşünas və iqtisadçılarımız savadsızdırılar, yoxsa?..

"Kəndimizdə bir xoruz hər gün səhər banlayır-dı. Bir gün səsi kəsildi. Sahibindən soruşdum. De-di ki, - "Camaat şikayət etdi ki, bizi yatmağa qoy-mur, mən də başını kəsdim". O gündən anladım ki, camaatı oyatmaq istəyənlərin başı kəsilir".

Məmmədhüseyn Şəhriyar

İşdən yayındırmağa xidmət edən təkliflər irəli sürürlər.

Bu baxımdan "Hürriyyət"də dərc olunan - iqtisadçı, zəngin idarəetmə təcrübəsinə malik olan, siyasətçi Vahid Əhmədovdan alınmış "Ölkədə referendum keçirilməlidir" başlıqlı müsahibə də məhz bu xüsusi-yəti ilə fərqlənir. Vahid Əhmədov müsahibəsində bir neçə məsələyə toxunur. O cümlə-dən Rusiya ilə münasibətlərə. Bütün məsələlərə yanaşma-sında məlumatlı, təcrübəli, yüksək səviyyəli, mövcud xarici və daxili məsələlərə, problemlərə bələd iqtisadçı, siya-sətçi, diplomat, mövcud rejimlə təhlükəsiz davranış qaydalarını dərinlən bilən bir insan olduğu aydın görünür. O, müxbirin so-sial-iqtisadi vəziyyətlə bağlı sualına, DTX, DİN və digər qu-rumların 44 günlük savaşa yaxşı işləməsinə və ölkədə 30 min erməni yaşadığını qeyd etdikdən sonra, - "Düzdür, müəyyən qədər maaşlar və pensiyalar artırılır, amma bu ki-fayət deyil", kimi diplomatik ca-vabla, birbaşa cavabdan yayınır. Kəndlərin boşalma səbəbi-nin işsizlik olduğunu desə də, ardınca SSRİ zamanında iş yerlərinin yetərincə olmasın-dan, Qubada, Xaçmazda mey-

və-bostan məzsullarının emalı müəssisələri haqqında xatirə-lərini danışır.

Artıq ölkədə iqtisadi zonalar yaradılaraq icra hakimiyyəti sisteminin iqtisadi rayonlar üz-rə Prezidentin xüsusi nüma-yəndələrinin təyin ediləcəyini bildiyindən, bu tədbiri dəstəklə-diyini deyir. Lakin bunun adi kadr dəyişikliyi olub, nə ölkənin iqtisadi-ictimai vəziyyətinə, ba-halaşmaya, işsizliyə heç bir əsaslı təsir edə bilməyəcəyini gözdə tutur. Referendum keçirilməsinin zəruri olduğunu və bunun məhz bu kadr dəyişikliyi ilə əlaqədar olacağı haqqında anons vermiş olurg

Bəli, SSRİ dövründə rayon və kənd əhalisinin hamısı kol-xoz-sovxozda, onlara xidmət edən yardımçı və kommunal xidməti idarələrində və s. işləy-rək hər ay yetərli də olmasa sa-bit və təminatlı əmək haqqı alırdı. Kiçik həyətəni sahələrində becərdiyi kənd təsərrüfatı malla-rını da tədarük kontorlarına təh-vil verməklə, bazarda satmaqla ailə büdcəsinə bir qədər kömək-çi əlavə gəlir əldə edirdi.

Bu gün rayon və kəndlərdə iş olmadığından əhali o zaman iş yerindən aldığı əsas, sabit və əminatlı gəlir mənbəyindən məhrumdur. Kəndlinin il ərzində

öz ailəsinin tələbatını ödəyəcək qədər dəyəre malik olan məhsulu istehsal etmək üçün torpağı yoxdur. Pay torpağı olan kəndlinin də bu torpaqda nəse əkilib-becərməyə zəruri olan su-varma sistemi, məhsulu zərər-vericilərdən qoruma, torpağı şumlama, əkinə aqrotekniki xid-mət və məhsulu yığmaq üçün texniki vasitələrlə təminat siste-mi mövcud deyil. Bazar məhsul istehsalı yox, əmtəənin (satılıq məhsulun) pula və pulun əm-təyə mübadiləsi mexanizmidir.

Kəndlinin əlində istehsal et-di-yi və şəxsi mülkiyyəti olan məhsul olmadan bazara ancaq alıcı statusunda girə bilər. Onun bazara satıcı olaraq gir-məsi üçün isə ilk növbədə sat-maq üçün hazır məhsulu olma-lıdır. Yəni, kənddə, rayonda, şəhərdə yaşamasından asılı olmayaraq, onun kənd təsərrü-fatı və ya sənaye məhsulu istehsal etmək üçün azad bazar və azad rəqabət şəraitində mülkiyyət sahibi olaraq azad sahibkarlıqla məşğul olmaq im-kanı olmalıdır. Vahid Əhmədov peşəkar iqtisadçı olaraq bunla-rı bilməlidir və yəqin ki, bilir də.

Sonra isə deyir ki, - "Azər-baycanda Türkiyə modelinə uy-ğun bir sistem yaratmaq olar". Təcrübəli mütəxəssis və siya-sətçinin bu təklifi humanist bir təklif kimi görünə də, onsuz da hamı səhər evdən çıxır... Bəzi-ləri axşam uşaqlarına milyonlar, bəziləri də zibil qutularından plastmass və alüminium qabları yığıb təhvil verməklə uşaqlarına çörək pulu və ya quru çörək, ər-zaq tullantıları gətirir.

Türkiyə modeli inkişaf mo-delidir. Oradakı dövlət mo-

deli Azərbaycandakı dövlət modelinin yırtıqlarının bir qədər yamanmış formasıdır. Tısbağa yeriyi ilə inkişaf etmiş, nə də inkişafda olan ölkələri nəinki qa-baqlamaq, onlara heç vaxt çat-maq da olmaz.

Hakimiyyətin ayrı-ayrı adamların dili ilə cəmiyyətə ötürdüyü anonslardan bəlli olur ki, nəzərdə tutulan konstitusiya dəyişiklikləri 1993-cü ildən öl-kənin iliyinə pərçim edilmiş, öl-kəni fəlakətə, məhvə sürüyən xərcəng mikrobundan xilas et-məyi deyil, ölkənin vücuduna daha geniş, daha dərin və sü-rətilə yayılmasını hədəfləyir.

Ölkənin hakimiyyətli-vətən-daşlı son dərəcə böyük fəla-kətlə birbaşa üz-üzə durduğu zamanda cəmiyyətə həm haki-miyyətin, həm də vətəndaşları-nın həyatı maraqlarını təmin edə biləcək islahatların həyata keçirilməsi lazımdır. Biz ölkə-mizdə dövlətimizi demokratik, vətəndaşlarımızı azad, cəmi-yətimizi daim sürətli və dinamik inkişafa aparan quruluş qur-maqla nəinki, bizə addım-ad-dım yaxınlaşmaqda olan fəla-kətdən yayına, dövlətimizin güclü, insanlarımızın firavan yaşamasını təmin edə bilərik.

Əgər mövcud proses belə davam edərsə, biz bir müddət sonra bu gün vətən dediyimiz ərazi Ermənistana, Kürdüsta-na, Farsostanag hansısa osta-na çevrilmiş olar. "Qurud kimi vətəninə sahib çıxmasan, it ki-mi qapı-qapı gəzərsən", - de-yib türk aqilləri. Doxsanlarda Arazda batmayanlar, erməni gülləsindən yayınanlar 30 il Azərbaycandan qaçıb Azər-baycana sığındılar. Azər-baycanı itirsək, millət deyil, sahib-siz it sürüsü kimi yad torpaqlar-da, düşmən qapılarında sülən-məli olarıq. Vətən uğrunda öl-mək bundan şərəfli deyilmi? Millətə ünvanlanmalı olan ye-ganə və əsas sual budur. Öl-kəmizin abad olması, cəmiyyə-timizin, millətimizin, xalqımızın azad, normal insanlar olaraq yaşaması üçün isə özünü ziya-lı hesab edənlər saxta, mücər-rəd fikirlər söyləməklə vətən-pərvər pozunda durmaq əvəzi-nə, mövcud problemlərimizin həll edilməsinə qadir olan konkret və kompleks iqtisadi-ictimai təkliflər irəli sürülməlidir.

Şapur QASIMI

Həzinlik duyulan bir payız günündə ibadətdə olarkən telefonum səsləndi. Nədənsə, bu dəfə həmişəkindən tez açdım və “alo” dedim. Telefonda aram-aram oxunan “Yasin” ibadətimlə uzlaşdığından, qeyri-iradi “amin” deməyə başladım. Az sonra telefonuma bir başdaşının fotosu gəldi. Qara mərmərdəki yazını oxuyanda qübarlı qəlbim doluxsundu. İçimdə tanımadığım gəncə “ruhun şad olsun” dedim. Zəng edən Lənkəranda olan tanışım idi. “Bu, bizim şəhiddi, ondan da yazı bilsəniz” deyəndə “ya qismət”, - deyə söylədim.

Şəhidi üçün burnunun ucu göynəyən ata

Həmin gündən aylar illərə qovuşdu. Astarada şəhidləri haqqında yazıb tamamladığım kitab çap olundu. Təqdimatı da keçirildi. Bu günlərdə bir təsadüfdən haqqında çox eşitdiyim təvazökar insan, filologiya elmlər doktoru, professor Kamran Kazimovun oğlunun da şəhid olması barədə eşitdim və şəhidin şəklini görəndə düşüncələrlə “bu ki, illər öncə məzarı başında oxunan “Yasine” uzaqdan-uzağa “amin” dediyim gəncdir”, - deyərək illər əni olaraq gözümdə canlandı. O zaman heç düşünməmişdim ki, nə vaxtsa bu şəhidin məzarını da ziyarət edəcək və ruhuna dualar oxuyacam. Deməli, həyatda təsadüf yox, zərurət var...

Tanıtım

Şəhid baş leytenant Vüsal Kamran oğlu Kazimov 1990-cı il dekabrın 17-də Lənkəranın Yuxarı Nüvədi kəndində ziyalı ailəsində işıqlı həyata göz açıb. O, gəlişi ilə ailəyə bir dünyaya sevinc bəxş edir. Amma elə körpə ikən Allah canı ilə onu sınağa çəkdi. O, cılız olduğuna görə tez-tez ağlayır və xəstələnir. Evdəkilər çox narahat duyğularla körpəni müalicə etdirir. Uşaq yaşa dola-dola canı bərkiyir, möhkəm iradəsi xəstəliyə güc gəlir və tamam sağalır, ailədən də qəm-qüssə yox olur.

Vüsal bir gün məktəbə ayaq açır. Evdə necə sevilirdisə, məktəbdə də, yaşadları arasında eləcə sevilir və hətta müsbət fərqli cəhədləri ilə seçilir.

Vüsal Kazimov orta məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirəndən sonra öz is-

təyi ilə LDU-nin “Təbiyyət” fakültəsinə daxil olur. Universitetdə möhkəm xarakterli və səmimi rəftarı ilə həm müəllimlərinin, həm də tələbə yoldaşlarının hörmətini qazanır. O, təhsilini “Fiziki Təbiiyə və Gənclərin Çətinliklərini Çətinliklərdən Qurtarmaq” ixtisası üzrə uğurla bitirir.

Vüsal Kazimov öz müsbət xarakteri ilə el-obasında sevilən gənclərdən biri kimi bir gün fərəhlə hərbi xidmətə yollanır. İl yarımlıq (6 ay) tədris mərkəzində kurs oxuyur) hərbi xidmətinə uğurla başa vurandan sonra zabıt kimi ailəsinə qovuşur. O, hərbi xidmətdən tərxis olunan sonra Lənkəran Şəhər Uşaq Poliklinikasının psixi sağlamlıq bölməsində “Müalicə Bədən Təbiiyyəsi” üzrə təlimatçı vəzifəsində çalışır. LDU-nin qiyabi şöbəsinə iqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin “Mühasibat uçotu və audit” ixtisası üzrə ikinci ali təhsil alır.

Şəhidin ocağında...

Həyat qapısında üç rəngli bayrağımız xəfif-xəfif dalğalanır, sanki şəhidimizə lay-lay çağırır. Bir zamanlar şəhidimiz həyatın ortasında çox sevdidiyi bayraqla şəkli çəkilib paylaşılıb. Şəkilaltı söz isə onun zərif ruhunun duası kimi səslənir: “Gələcək nəsillər müqəddəs bayrağımızı göz bəbəyi kimi qorumağı indidən aşılamaq lazımdır. Bayrağımızın etibarlı əllərdə olacağına əminik”.

Asta-asta və bir qədər pərişan halda həyatdan evə qalxırıq. Hiss olunur ki, Vüsalın ev səssiz-səmirsizdir. Hansı ki, bir zaman şəhidimizin, ailənin yeganə əziz-xələf oğlu, iki bacının göz bəbəyinin bu evdə şirin söhbəti, şən zarafatları yaşanıb...

Şəhid anası Gülnar müəllimə, ömrü gün yoldaşı Aysel xanım, şirinşəkər qızları Nuray və Aynur, necə deyirlər, söhbətə körpü qoyduq. Ciyerparasının yanğısıyla yaşayan ana öncə duruxdu, sonra sıxıla-sıxıla söhbətə başladı:

- Vüsalın həsrətini onun yadigarları unudurmasa da, təsəlli onlarda tapıram. Balam övladları ilə ürk dolusu deyib gülürdü, öpüb ox-

şamadı, nazını çəkmədi və qəfil də əlimizdən getdi, bizi hicrana möhtac etdi. Oğlum bir gün belə yadımdan çıxmır, onun danışığı, hərəkətləri həmişə gözümə canlanır. Sevdidiyi yeməyi yenə də həvəslə bişirirəm, sanki Vüsalım işdən gələcək və “ana, nə yaxşı sevdiyim yeməyi bişirmisən” deyəcək.

Şəhid anası kövrək duyğularla danışarkən birdən susub durdu və dərinə aha çəkdi. Gözləri məchul nöqtəyə dikildi...

Şəhidimizin ömrü-gün yoldaşı Aysel xanım (LDU-də müəllim işləyir - müəl.) Vüsalın bağlı xatirələri ilə gətirəndə cümləyün bir zamanlar çox mənalı ailə həyatı yaşadığını duyurdum. Onların tale ulduzları bir an içində barışıb. Aysel xanım Vüsalın ilk dəfə tanış olanda onun qəlbini təmiz, mərd, dürüst, saf bir gənc olduğunu anılayır və öz içində “bu oğlan elə qismətimdir” deyərək düşünür. Ona görə, çox da fikirləşmədən razılığını bildirir və xoşbəxt bir ailənin təməli qoyulur.

Amma nə yazıq ki, sevrək, sevilərək ailə qursalar da, Vüsal onu iki körpəsi ilə baş-başa buraxır, vüsal şərbəti bitməmiş, hicran acısı yaşadır ona...

Aysel xanımın yaşanmış xatirələrindən

“Vüsalın yaşadığım ailə sevinci uzun sürmədi. Çox sarsıldım bu itkidən, qəm-kədər məni tez yaxaladı. Amma şükürlər olsun ki, onun yadigarları, ay parçası kimi qızlarım dünyaya sığmayan hədiyyəmdir mənim. Vüsalın əziz ruhu ilə həyatımı yaşayıram. Sanki həyatımı işıqlandırır. Vüsalın sonradan magistratura təhsilini uğurla başa vurdu. Sizə bir söz deyim, inanın ki, yenidən dünyaya gəlsəm, yenə də Vüsalı özümə ömrü-gün həmdəmi seçərdim”.

Şəhidin əmanətləri Nuray və Aynur (Nuray 5-ci sinifdə, Aynur isə hazırlıq qrupunda oxuyur - müəl.) söhbətimiz şirin not üzərində kökləndi. Bacılar həkim olmaq diləyindədirlər. Həkim ömrü insanlara ikinci həyatı yaşatmaqdır. Gözəl dilekdir, inşallah, nəsibləri olsun.

Könüllü şəhid

Vətənimizin üstünə qara buludlar çökəndə Vüsal Kazimov evdə bildir-mədən hərbi komissarlığa gedir, özünü könüllü orduya yazdırır və qürurverici sevinci hissi ilə məqsədini evdə atasına bildirir. Kamran müəllim təəccüblə oğluna baxır və təbəssüm

edir. Çünki ata da həmin gün könüllü orduya yazılıbmış...

2020-ci il, sentyabr ayının 21-də Vüsal ailəsi ilə görüşür, körpələrini bağrına basır, sanki onları bir daha görməyəcəkmiş kimi öpüb oxşayır. Altı aylıq Aynuru əzizləyərək-əzizləyərək öpəndə heç kimin eşidə bilməyəcəyi tərzdə “Sən necə də şirinsən, körpəm mənim”, - deyir və kövrəlmiş halda evdən çıxır.

Təlim adı ilə evdən ayrılan Vüsal Kazimov döyüş nöqtəsində olarkən belə, ailəsinə “narahat olmayın, hələ ki, təlim keçirik” deyir. Əslində, vətənpərvər igid odun-alovun içində, güllə yağışı altında döyüşür və qorxmadan yaralı silahdaşlarını döyüş

meydanından çıxarır, onları nikbin ruhla təsəlli edir. Çünki müharibənin ilk günlərində silahdaşları onu “xilas-kar” deyərək çağırırlar. O, cəsurluğu, qayğısı və xoş rəftarı ilə onların qəlbində özünə yer edir...

İgid eololumuzun zabıt, şəriştəli hərbi olduğu nəzərə alınaraq, onu müharibədə bölük komandirinin təbiyyəti işləri üzrə müavini təyin edirlər. O, üzərində məsuliyyət hiss edərək daha da cəsurluq nümayiş etdirir və qələbə əzmi ilə döyüşür.

Lakin düşmən üzərində qələbə çalmağı arzulayan Vüsal Kazimov oktyabrın 27-də döyüş yoldaşları ilə birgə Fizulinin Qacar kəndi və Şuşanın Daşaltı kəndi uğrunda gedən döyüşlərdə düşməne ağır itkilər yaşatsalar da, həmin tarixdə növbəti döyüş tapşırığını həyata keçirərək igid həmyerlimiz düşmənin ağır artilleriya hücumuna məruz qalaraq qəlpə yaralı alır və qəhrəmancasına şəhid olur.

Dostunu itirən ata

“Övladla yanaşı dostumu, can sirdaşımı itirmişəm”, - söyləyən Kamran müəllimlə söhbətimiz heç də asan olmadı. Şəhid ataları nə qədər məğrur dursalar da, onların içindəki yangı hər zaman alovlu olur. Ata gördüm, höknürtü ilə ağladı, “oğlum qəddimi əydi” dedi. Ata gördüm, lal baxışla sanki “Vətən sağ olsun” dedi.

Professor təmkinli, amma qəlbini odu ilə danışanda istər-istəməz ikimiz də kövrəldik:

- Həyatımda yaşadığım acılar, sonsuz qaygılar, çətin ruzigarla yanaşı, övlad itkisi də lap betər etdi məni. Bacım qızı çox erkən yaşlarında qəfil dünyasını dəyişəndə yaxın əzizi kimi çox sarsıldım. Xeyli zaman özümə gələ bilmədim. Elə pərişan halda bacımın dərindən yanır, “yazıq bacı nələr çəkir” deyərək düşünürdüm...

Bax, bu gün elə vəziyyətdəyəm. Övlad itkisi çox ağır, qəlb yandırandır. Yaralar köz bağlasa da, amma göynərtisi bir himmə bənd imiş kimi zaman-zaman sənənlə yaşayır...

Atamla aramızda dostluq telləri var idi. Çox təəssüf ki, müharibə vətəni atam 55 yaşında dünyasını dəyişdi və məni həyatda yalnız buraxdı. Ona görə oğlum dünyaya gələndə “onunla dost olacağam” deyərək düşünürdüm. Bəli, biz ata-bala çox mehriban dost idik. Bu gün isə sanki qanadı qırılmış quşam. Amma qürurum da hədsizdir. Xoş halıma ki, oğlumun vətənpərvər igid kimi tarixdə izi qaldı.

Vüsal hərbi xidmətə getməyə bi-

lirdi. Qulaq pərdəsində qüsurlar var idi. Lakin o, həkimə məcburən sağlamlıq olduğunu yazdırmışdı. Eyni zamanda, 44 günlük Vətən müharibəsində də orduya könüllü yazılmışdı. Belə xoşməramlı hərəkət yalnız Vətənə qəlbən bağlı olan igidlərdə olur.

Vüsalın taleyində qəzalar çox olub, körpə ikən tez-tez xəstələnirdi. Sonra bir dəfə ağır maşın qəzasında ölümdən döndü. Müharibədə sağ qolundan ağır yaralanıb. Amma fərqi nə varmadan düşməne qarşı nifrət hissi ilə döyüşüb. Müharibə zamanı hər gün ona “İgidim, qələbə müjdəsini mənə yetir”, - yazırdım. Bu yazışma oktyabrın 26-na qədər davam etdi. Sonra əlaqə kəsildi.

Bu elə bir dövr idi ki, qəfil yatağa düşmüşdüm. Sağalmağıma ümid az idi. Vüsalın acı xəbəri kəndə yayılanda məndən başqa bütün el-oba duyur, yanır, yaxılır... Yaradan mənə son olaraq, oğlumla yanaşı halda vidalaşmağı da nəsib etmədi. Heç zaman unudulmayan həmin ağır, dözülməz mənərə indi danışdıqca gözümdə canlanır. Mən yataqda idim. Bayırda isə yay-şivən qopurdu. Nəfəs almaq üçün süni oksigen aparatı ağımda olduğundan, səs çıxara bilmirdim. Pəncərə açıq idi, zorla yastığa dirsekləndim. Oğlumun cənəzəsi çox sevdiyi üçrəngli bayrağa bükülmüşdü. Cənəzeni el-oba, dostları qaldıranda cəmi üç saniyəlik baxışla övladla vidalaşdım. Ondan sonra halım pisləşib...

Bilmirəm, bu ağır sınağı nədən yaşadım, hər halda Allah ən doğru olanı sevimli bəndəsini yaşadır.

Son olaraq onu demək istəyirdim ki, övladlarımız vətənpərvərcəsinə ən uca zirvəni fəth edəblər. Biz də igidlərimizin müqəddəs adını xoş əməllərimizlə yaşadaq ki, ruhları hər zaman şad olsun.

Son

Günlərlə yol gözləyən dərddə ailə qələbə sevincini göz yaşları ilə yaşayırlar. Nəhayət, uzun həsrətdən sonra şəhidimizin nəşi neytral zonadan götürülərək, ailəsinə təhvil verilir.

29 noyabr 2020-ci ildə Lənkəranın Yuxarı Nüvədi kəndində qəbristanlıqda böyük izdiham və göz yaşları ilə qəhrəman eololumuz Vüsal Kazimov müqəddəs torpağa tapşılır. Hansı ki, igidimiz torpaqlarımızın bölünməzliyi uğrunda şirin canından olmuş şəhidlik zirvəsinə ucalmışdı.

Ölümündən sonra Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Vüsal Kamran oğlu Kazimov döyüşdə göstərdiyi qəhrəmanlığına görə “Vətən uğrunda”, “Xocavəndin azad olunmasına görə”, “Fizulinin azad olunmasına görə” medalları ilə təltif edilib.

Qələmə aldı: Gülnar ƏSƏDLİ
Astarada, Lənkəran

P.S. Yenə də payızdır (bu da bir zərurət). Sükuta qərğ olmuş məzarlıqdayam. Beş il əvvəl telefonda fotosunu gördüyüm başdaşının indi önündəyəm. Sanki baxışlar danışır. “Axır ki, gəlib çıxdınız”.

“Gəldim şəhidim, qəhrəman igidimiz, qismət bu günə imiş, ruhun şad olsun, məkənin on-suz da cənnətdir!”

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

**Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük
“Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə,
Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq
əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə
bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması**

Sülhün bir addımlığında

Azərbaycan və Ermənistanın sülh sazişinə imza atacağı gün uzaqda deyil...

Qarıdan 8 Noyabr Zəfər
Günü gəlir. Şübhəsiz,
bu şanlı tarix hər bir
azərbaycanlı üçün olduqca
əlamətdardır. Doğrudur, Zəfər
Günü Azərbaycan xalqına heç
də itkisiz başa gəlmədi, bu
gün qələbəni böyük qüruru
hissi ilə qeyd edə bilməyimiz
üçün 3 min nəfərdən çox şə-
hid verdik. Hansı ki, hər il ol-
duğu kimi, 2005-ci ilin 8 no-
yabrında da Zəfər tariximizi
böyük atəşfəşanlıqla qeyd et-
məyə hazırlışıq.

Əlbəttə, hər bir zəfər tarixi Qələ-
bə ilə yanaşı, həm də şəhidlərimizi,
savaşda ağır xəsarət alan qaziləri-
mizi bizə xatırladır. Bu, hər bir vətən-
daşımız üçün üzücü olsa da, təəssüf
ki, müharibə itkisiz başa çatmır.

30 il işğal altında olan torpaqları-
mızda bu gün sərbəst, azad şəkildə
addımlayırıqsa, məhz şəhidlərimizə,
qazilərimizə borcluyuq. Bu Zəfər gü-
nü məhz onların qanı bahasına əldə
olunub və yüz illər, min illər sonra da
heç vaxt tarixdən silinməyəcək.

Bütün müharibələr sülhlə bitdiyi
kimi, şübhəsiz, Ermənistan və Azər-
baycan arasındakı 30 illik münaqişə-
də sülhlə sonuculanacaq. Heç də tə-
sadüfi deyil ki, 2025-ci il avqust ayı-
nın 8-də ABŞ Prezidenti Donald
Trampın vasitəçiliyi ilə Vaşinqtonda
Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev-
lə Ermənistanın baş naziri Nikol Pa-
şinyanın görüşü çərçivəsində Bakı
və İrəvan arasında sülh sazişinin la-
yihəsi paraflandı. “Azərbaycan Res-

...İrəvanda səfərdə olan Azərbaycan vətəndaş
cəmiyyəti nümayəndələrini yerli mediaya
açıqlamaları kifayət qədər pozitiv çalarlara
söykənir. Onların sözlərindən belə başa düş-
mək olar ki, Ermənistanın dövlət rəsmiləri ilə
yanaşı, ölkə ictimaiyyəti də artıq sülh anlaş-
masına hazır vəziyyətə gətirilib və bundan
sonra barış içində yaşamaq əzmindədirlər...

denti İlham Əliyevin Ermənistanla
daşınan yüklərin Azərbaycan ərazi-
sindən keçməsinə icazə verməsi bu
istiqamətdə atılan önəmli addımlar-
dan biridir. Bunun ardınca Azər-
baycan vətəndaş cəmiyyəti nümayen-
dələrinin Ermənistanın paytaxtı İrə-
vana səfər etmələri də sülh anlaş-
masının uzaqda olmadığını işartısı-

Məmmədov (Cənubi Qafqaz Araş-
dırmaları Mərkəzinin rəhbəri), Rusif
Hüseynov (Topçubaşov Mərkəzinin
həmtəsisçisi və direktoru), Rəhil İ-
kəndərli (Milli QHT Forumu İdarə
Heyətinin sədri), Kəmalə Məmmə-
dova (“1news.az” saytının baş rə-
daktoru) və Dilərə Əfəndiyeva
(Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Mü-

Mərkəzi” tərəfindən təşkil olunub.
Görüşdə sülh gündəliyi, qarşılıqlı eti-
madın möhkəmləndirilməsi, Cənubi
Qafqazda davamlı əməkdaşlıq im-
kanları və uzunmüddətli əlaqələrin
qurulması məsələləri müzakirə edi-
lib.

Tədbir 2025-ci il avqustun 8-də
Vaşinqtonda qəbul edilən Birgə Bə-
yanatın ruhuna uyğun olaraq sülh
gündəminin irəlilədilməsinə xidmət
edib və iki ölkənin vətəndaş cəmiy-
yəti nümayəndələrinin bu formatda
ilk birbaşa görüşü kimi tarixə düşüb.

Yeri gəlmişkən, İrəvanda səfər-
də olan Azərbaycan vətəndaş cə-
miyyəti nümayəndələrini yerli media-
ya açıqlamaları kifayət qədər pozitiv
çalarlara söykənir. Onların sözlərindən
belə başa düşmək olar ki, Er-
mənistanın dövlət rəsmiləri ilə yanaşı,
ölkə ictimaiyyəti də artıq sülh anlaş-
masına hazır vəziyyətə gətirilib və
bundan sonra barış içində yaşamaq
əzmindədirlər.

Əlbəttə, bütün bunlar müsbət
haldır. Ən az ona görə ki, qanlı sa-
vaşlar, müharibələr heç bir dövlətə,
heç bir xalqa fayda gətirmir. Bu gün
əminliklə deyə bilərik ki, 30 il davam
edən Ermənistan-Azərbaycan mü-
naqişəsi olmasaydı, indi hər iki dövlət
daha çox inkişaf etmiş olar və vətəndaşları rifah içində yaşayardı.
Odur ki, bu 30 il ərzində hər iki xalq
çox böyük ağrı-acılar yaşasa da, ar-
tıq sülh prosesinə hazır olmalıdır.
Necə deyirlər, bundan sonra keç-
mişlə yaşamamalı, keçmişdə baş

verənləri sadəcə tarixçilərin ixtiyarı-
na buraxmalıyıq...

...Azərbaycan vətəndaş cəmiy-
yəti nümayəndələrinin müsahibəle-
rindən də belə anlaşılır ki, Erməni-
stanın dövlət rəsmiləri tezliklə sülh sa-
zişinin imzalanmasında ısrarlıdır.
Məsələn, onların bu gün Azər-
baycan Prezidenti İlham Əliyev haqqın-
da çox yüksək fikirlər söyləməsi, hə-
lə də içəridə mövcud olan tərxiatçı
daşnak qüvvələrindən çəkinmədən
ictimaiyyəti sülhə çağırması ölkələri-
mizin gələcəyi ilə bağlı müsbət vəd-
lər verir. İnanırıq ki, uzun illərdir Türk
düşmənciliyi ilə böyüyən erməni
gəncliyi artıq həqiqəti görməkdə çə-
tinlik çəkmir. Onlar indi yaxşı bilirlər
ki, heç bir Türk toplumu qonşu dövlət-
lərə, eləcə də digər millətlərə və
etnik qruplara qarşı düşməncilik
mövqeyi sərgiləmir. Ümumiyyətlə,
tarixdə Türklərin dinc sakinlərə qarşı
heç bir işğalçılıq siyasətinin nümu-
nəsi yoxdur. Türkün hakim olduğu
yerdə ancaq rifah, barış, ədalət
mövcuddur.

Beləliklə, yaxın günlərdə qeyd
etməyə hazır olduğumuz Zəfər Gü-
nün bir daha çox böyük önəmi oldu-
ğunu qeyd edə bilərik. Bu gün həm
də ona görə önəmlidir ki, 44 günlük
İkinci Qarabağ Savaşında Azər-
baycan ordusunun silahlı qüvvələri birçə
nəfər də dinc sakinin ölümünə səbəb
olmayıb. Bu baxımdan, biz bu tarixi -
Zəfər Gününi ikiqat sevinc və böyük
qürur hissi ilə qeyd etməliyik!

“Hurriyyat”

publikası və Ermənistan Respublika-
sı arasında sülhün və dövlətlərarası
münasibətlərin təsis edilməsinə dair
Saziş” adlandırılan layihənin mətni artıq
hər iki ölkə ictimaiyyətinə bellidir.
Sözügədən paraflanma hələlik sülh
sazişinin imzalanması demək olma-
sa da, tezliklə ölkələrimiz arasında
münasibətlərin normal müstəviyə
daşınacağı şübhə doğurmur. Məsə-
lən, bugünlərdə Azərbaycan Prezi-

dır.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın bort
nömrəsi 4K-ASG olan “Azerbaijan
Airlines” aviaşirkətinə məxsus
“Gulfstream G650” tipli təyyarə ok-
tyabrın 21-də Bakıdan İrəvana uçub.
Uçuş Heydər Əliyev Beynəlxalq Ae-
roportundan saat 15:00-da heyətə
keçirilib və təyyarə yerli vaxtla saat
16:01-də “Zvartnots” hava limanına
enib. Azərbaycan tərəfini Fərhad

dafie Cəmiyyətinin “Qadınlar Sülh və
Əmin-amanlıq” Mərkəzinin rəhbəri)
təmsil ediblər. Erməni tərəfdən mü-
zakirələrdə Areq Koçinyan, Boris
Navasardyan, Naira Sultanian, Na-
rek Minasyan və Samvel Melikset-
yan iştirak ediblər.

İki ölkənin vətəndaş cəmiyyəti
nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən
dəyirmi masa erməni ictimai təşkilatı
“Təhlükəsizlik Siyasəti Araşdırmaları

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında çap olunur

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KƏND TƏSƏRRUFATI NAZIRLIYI YANINDA
AQRAR XİDMƏTLƏR AGENTLIYI**

AZ 1106, Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Nəcəf Nərimanov küçəsi, 7a Tel.: (+99412) 562
86 93 Faks: (+99412) 562 85 57 Veb: axa.gov.az Elektron poçt: info@axa.gov.az

24 sentyabr 2025-ci il

3-22-1/2-R-3168-16-1138/2025

Abdülhəmid Ağasadiq oğlu Həsənov
(abdulhəmid.hesenov@gmail.com)

Vətəndaş müraciətinə baxılması haqqında

Neftçala rayonunun Qərananlı kəndində iribuynuzlu heyvanlarda dabaq xəstəliyinə qarşı profilaktiki peyvəndləmənin aparılmaması ilə əlaqədar müraciətə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyində baxılmışdır.

Bildiririk ki, dabaq xəstəliyinə qarşı profilaktiki peyvəndləmə tədbirlərinin rayon üzrə fərdi baytarlıq praktikasi ilə məşğul olan özəl baytar həkimləri tərəfindən aparılması nəzərdə tutulmuş və 2025-ci ilin 10 sentyabr tarixindən iribuynuzlu heyvanlarda peyvəndləmə işlərinə başlanılmışdır. Hal-hazırda rayonun bütün kəndlərində iribuynuzlu heyvanlarda dabaq xəstəliyinə qarşı gücləndirilmiş iş rejimində profilaktiki peyvəndləmə tədbirləri davam etdirilir.

Nəzərə alınmasını xahiş edirik.

Hörmətlə,

Sədr müavini

Azərbaycan Respublikasının Kənd
Təsərrüfatı Nazirliyi yanında
Aqrar Xidmətlər Agentliyi
Elektron sənədin surəti

Elməddin Namazov

Elektron Sənəd Dövlətəsləyi Sistemə

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi
İmzalayan şəxs: Elməddin Namazov / Rəhbərlik / Sədrin müavini

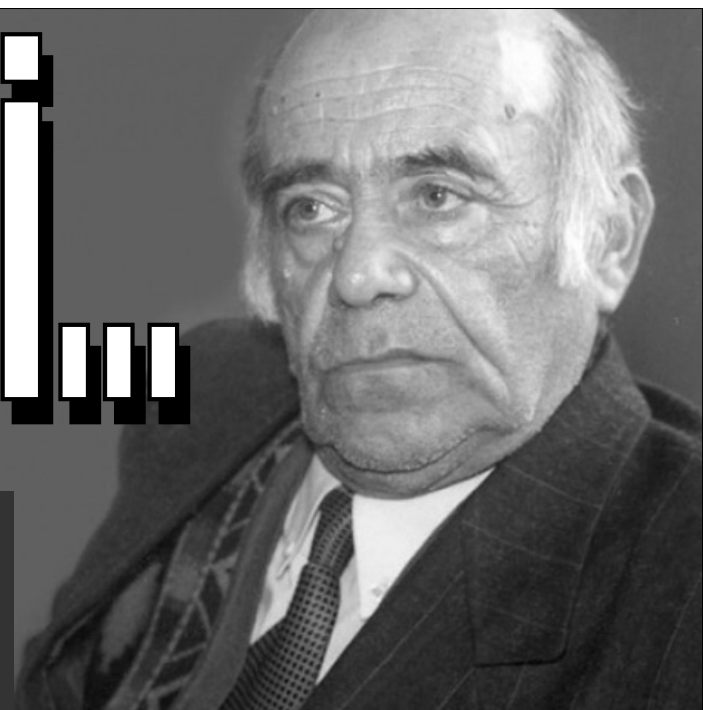
Qeyd: «Elektron imza və elektron sənəd haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanunun 3-cü maddəsinə əsasən elektron imza əl imzası ilə bərabər hüquqi qüvvəyə malikdir. Elektron imza şəxsin nəğdə dəyişici üzərindəki möhürə bənzərliyi edilməsinə bərabərdir.

Sənədin elektron yüklənmə ünvanı:

https://verif.azd.asan.gov.az/info/esign/3by/32psAkT0pd33gR3q8L5H4U2myR7bc5qY0q/U3D

diği halda, yalandan bəhanə gətirirlər ki, güya peyvəndlər keyfiyyətsizdir. Əslində, peyvəndlər keyfiyyətlidir. Bəzi təsərrüfat sahibləri peyvəndləri özəl baytarlardan alaraq, özləri öz heyvanlarına vururlar. Əgər peyvənd saxtadırsa, bəs onda peyvənd vurulmuş

Sözün əbədiyyəti...

Əlibala Hacızadənin 90 illik ömür yolu

Hər dəfə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinə (AYB) yolum düşəndə içimdə bir doğmalığ his edirəm. Pillələri qalxarkən öz-özümə düşünürəm ki, mən çox xoşbəxt adamam. Çünki mənim çıxdığım bu pillələrdən bir zamanlar Əliağa Vahid, Səməd Vurğun, Mikayıl Müşfiq, Cəfər Cabbarlı, Rəsul Rza və daha neçə-neçə ədəbiyyat fədailləri keçib. Bu divarlarda onların nəfəsi, ruhu var.

Bu dəfə də yolum Yazıçılar Birliyinə düşmüşdü. Nəvəvan Klubunda görkəmli yazıçı Əlibala Hacızadənin 90 illik yubileyi ədəbi ictimaiyyətin iştirakı ilə qeyd olunurdu.

Bu günlərdə Əlibala müəllimin xatirəsini yubiley münasibətilə yazdığım məqalə ilə anmışdım. Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid həmin yazını xatırladaraq, yubiley tədbiri barədə bir reportaj hazırlamağımı tövsiyə etdi. Mən də Rəşad müəllimə söz verdim ki, bu yazı ustadın zəngin irsinə olan minnətdarlığımın ifadəsi olacaq.

...Zal dolu idi. Tanınmış yazıçılar, şairlər, tənqidçilər, sənət adamları, eləcə də gənc ədəbiyyatsevərlər bir araya gəlmişdilər. Hamı bir məqsədlə toplaşmışdı: Əlibala Hacızadənin yaradıcılığının böyüklüyünü bir daha xatırlamaq, sözə və insana olan sevgisini yad etmək.

Tədbiri yazıçı, AYB-nin sədr müavini Rəşad Məcid aparırdı. Əlibala Hacızadənin Azər-

baycan ədəbiyyatına verdiyi töhfələrdən, onun əsərlərindəki insani dəyərlərdən söhbət açan aparıcı ustad yazıçının yaradıcılığının insanlıq, vicdan və mədəniyyət üzərində qurulduğunu vurğulayaraq, onun ədəbiyyatımızda "sözə vicdanla yanaşan" yazıçılar nəsilinə mənsub olduğunu qeyd etdi.

Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev çıxışında Əlibala Hacızadənin Azərbaycan nəsrində öz dəsti-xətti ilə seçildiyini dedi:

"Onun qəhrəmanları xalqın yaddaşına hopub, çünki o, insanın ruhunu və düşüncəsini çox dəqiq duyurdu. Dili sadə, amma təsirli idi, elə bu da onu oxucuların sevimlisinə çevirdi".

Xalq yazıçısı Elmira Axundova Əlibala Hacızadənin yüksək insani keyfiyyətlərə malik, təvazökar, səmimi və sözə vicdanla yanaşan şəxsiyyət olduğunu qeyd edərək bildirdi ki, o, həm bir yazıçı, həm də bir insan kimi hər zaman nümunə olub.

"Azərbaycan" jurnalının baş redaktoru İntiqam Qasımzadə yazıçının illərlə jurnalın səhifələrində öz ədəbi nəfəsini yaşatdığını xatırlatdı:

"Onun yazılarını oxuyanda sanki doğma bir səsi eşidirsən. Əlibala müəllim bizim ədəbiyyat tariximizin canlı parçasıdır".

Ədəbi tənqidçi Vaqif Yusifli onun yaradıcılığının psixoloji dərinliyinə diqqət çəkdi:

"O, Azərbaycan insanının mədəni dünyasını, ailə münasibətlərini, sevgi və vicdan məsə-

lələrini ustalıqla qələmə alıb. Ədəbiyyatımızda onun yeri bənzərsizdir".

Yazıçının ədəbiyyatdakı rolunu bir məktəb kimi dəyərləndirən tədqiqatçı-jurnalist Aynur

zadəni oxuyaraq böyük məni təsadüfi deyil. O, oxucuya insanı, onun hisslərini, vicdanını öyrədirdi. Yazıçı kimi də, şəxsiyyət kimi də böyük idi".

Şərqsünaslıq institutunun

körpüdür".

Tədbirdə Xalq artisti Məleykə Əsədova da çıxış edərək, yazıçının qəhrəmanlarını səhnədə canlandıranın aktyor üçün həm məsuliyyət, həm də qürur olduğunu bildirdi:

"Onun yaratdığı obrazlarda o qədər həyat və həqiqət var ki, sanki hər tamaşaçı özünü orada görür".

Sənətkar Əlibala Hacızadənin misilsiz yaradıcılığında iki nümunəni - "Qədrimi bilmədin" və "İtkin gəlin" filmindən "Sən ömrüm boyunca tək qalacaqsan", "Sən mənə yaxınsan" şeirlərini qiraət etdi.

General Cəbrayıl Usubov çıxışında yazıçının vətənpərvərlik duyğularını, xalqına bağlılığını xüsusi qeyd etdi:

"Əlibala müəllim təkə yazıçı deyil, həm də mədəni dayağımız, ədəbiyyatımızın əxlaq sütunudur".

"Ulduz" jurnalının poeziya şöbəsinin müdiri Dayandur Sevgin ustadla bağlı xatirəsini bölüşdü:

"Əlibala müəllimlə tanışlığım illərlə davam edib. Mən onun 450 səhifəlik kitabını nəşriyyata aparmaqda və nəşr işlərini təşkil etməkdə köməklik göstərmişəm. Bu, mənim üçün həm ustad qayğısı, həm də unudulmaz bir xatirədir".

Tədbirin sonunda yazıçının qızı, əməkdar jurnalist Asiya Hacı tədbir iştirakçılarına dərin minnətdarlığını bildirdi. O, atasına göstərilən bu yüksək diqqət və ehtiramın ailə üçün ən böyük qürur olduğunu dilə gətirdi.

Səmimi ab-havada keçən tədbirdə hər çıxış, hər xatirə Əlibala Hacızadənin ədəbi irsinin gücünü, qüdrətini bir daha göstərdi. Nəvəvan Klubunun divarları bu dəfə də bir söz bayramına şahidlik edirdi. Tədbirdən çıxanda bir anlıq dayanıb düşündüm: bu divarların yaddaşında təkə keçmişin deyil, həm də gələcəyin səsi var. Çünki Əlibala Hacızadə kimi yazıçılar sözün əbədiyyətinə inanırdı və bu inam bu gün də ədəbiyyatımızı yaşadır.

Ruhu şad olsun!

Fuad BİLƏSUVARLI

Bəşirli "bu gün onun 90 illiyini qeyd etməklə, biz əslində milli ədəbiyyatımızın mədəni yaddaşına baş əyirik", - fikrini səsləndirdi.

AYB-nin Bədii Tərcümə və Ədəbi Əlaqələr Mərkəzinin sədri Əsəd Cahangir Əlibala Hacızadənin dilini "sadəliyin içində fəlsəfi dərinlik" kimi səciyyələndirdi:

"O, milli ruhu və humanizmi birləşdirən yazıçıdır. Əlibala müəllim həm sözün, həm də düşüncənin tərcüməçisidir".

Tənqidçi, "Azərbaycan" jurnalının əməkdaşı Südəbə Ağabalayeva isə fikrini belə ifadə etdi:

"Bizim nəslin Əlibala Hacı-

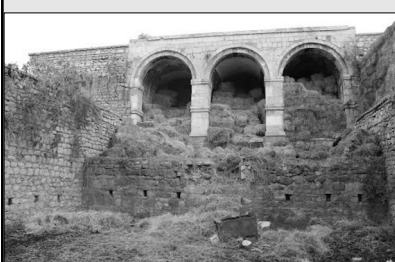
əməkdaşı Günay Verdiyeva Əlibala Hacızadənin əsərlərində Şərq düşüncə tərzinin xüsusi yer tutduğunu qeyd etdi:

"Əlibala müəllimin əsərlərində Şərq mədəniyyətinin dərin izləri var. Onun fikirləri, baxış bucağı Şərqin mədəni dəyərləri ilə yoxlulub. Bu, onun ədəbiyyatdakı mövqeyini daha da unikal edir".

AYB-nin beynəlxalq əlaqələr üzrə katibi Səlim Babullaoğlu onun yaradıcılığının sərhədləri aşdığını vurğuladı:

"Əlibala Hacızadə yalnız Azərbaycan oxucusu üçün deyil, türk dünyasının ədəbiyyatı üçün də dəyərlidir. Onun əsərləri xalqlar arasında mədəni

Füzulidə Qarğabazar karvansarayı bərpa ediləcək

Füzuli rayonunun Qarğabazar kəndində yerləşən karvansarayın bərpa işlərinə başlanılır. Hurriyyet.az xəbər verir ki, karvansaray bərpa ediləcək və ərazisi abadlaşdırılacaq.

Bu istiqamətdə layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması ilə bağlı addımlar atılır.

Layihənin 314 706 manata başa gələcəyi ehtimal olunur. Qeyd edək ki, "Qarğabazar Karvansarayı" 1681-ci ildə inşa edilib. Memarı məlum olmayan bu tarixi abidəyə bəzən "Şah Abbas karvansarayı" da deyirlər.

Gənc yaşlı uşaqların və yeniyetmələrin narkotik maddələrə meyil etməsi yalnız fərdi problem deyil, bu, ailə, məktəb, icma və dövlət üçün genişmiqyaslı ictimai-sosial çətinlikdir. Bu məqalədə gənclərin narkotik istifadəsinə meyilliyinin əsas səbəbləri, risk və qoruyucu faktorlar, kimlərə nə dərəcədə məsuliyyət düşməsi və dünyada baş vermiş seçilmiş tarixi nümunələr işıqlandırılaraq, problemin qarşısının necə alınacağına dair praktik tövsiyələr təqdim edilir.

1. Niyə gənclər daha kövrəkdir? (Nevroinkışaf və davranış)

Beynin inkişafı: adolesensiya dövründə prefrontal korteks (planlama, nəticə çıxarma, impulsları nəzarət etmə mərkəzi) tam yetişmir. Bunun nəticəsində gənclər risk götürməyə, impulsiv qərarlar verməyə və qısa müddətli zövqə üstünlük verməyə meyill olurlar.

Dopamin sistemi: gənclərin mükafat sistemləri daha həssas olur; yeni və güclü stimula verən təcrübələr (o cümlədən maddə istifadəsi) onlar üçün daha cazibədar görünə bilər.

Sosial inkişaf: bərabər yaşlıların təsiri (peer pressure), kimlik axtarışı və müstəqillik arzusu istifadə riskini artırır.

2. Əsas səbəblər və risk faktorları

Ailə faktorları: zəif nəzarət, davamlı münaqişə, valideynlərin və ya ailə üzvlərinin özlərinin maddə istifadə verdişləri, emosional dəstəyin olmaması.

Psixoloji problemlər: depressiya, anksiyete, travma və diqqət pozğunluqları kimi diaqnozlar risk yaradır.

Sosial və iqtisadi faktorlar: yoxsulluq, işsizlik, məhdud sosial imkanlar və təhlükəli məhəllələr.

Məktəb və uğursuzluq: təhsil uğursuzluğu, məktəbdə təcrid və qrupdan kənarda qalma.

Rahət əlçatanlıq: narkotik maddələrin asan əldə olunması istifadə ehtimalını artırır.

Mədəni və media təsiri: narkotik istifadəsini romantizə edən və ya normal göstərən məzmunlar.

3. Qoruyucu (preventiv) faktorlar

- Güclü ailə bağları və valideyn nəzarəti;
- Sağlam emosional bacarıqlar - stres idarəsi, problemlərin həlli və empatiya;
- Məktəbdə müsbət idarəetmə, sosial və emosional öyrənmə proqramları;
- Aktiv və təhlükəsiz boş vaxt

Gənclər narkotikdən necə uzaq tutmaq olar?..

Emil MAQALOV
Antinarkotik üzrə
təlimçi ekspert

fəaliyyətləri (idman, mədəniyyət, könüllülük);

- Səhiyyə xidmətlərinə vaxtında çıxış və erkən psixoloji dəstək.

4. Məsuliyyət kimin üzərinə düşür?

Valideynlər və ailə: ilk və əsas məsuliyyət daşıyıcılarıdır, uşağa sevgi, qayğı, sərhədlər və nümunə göstərilməlidir.

Məktəblər və müəllimlər: maarifləndirmə, erkən aşkarlama, sosial-emosional tədris və alternativ fəaliyyətlər təşkil etməlidirlər.

Yerel icma və dini/civil təşkilatlar: gənclər üçün təhlükəsiz məkanlar, mentorluq və məşğulluq imkanları yaratmaq.

Səhiyyə sistemi: profilaktika, erkən müdaxilə, asılılıq müalicəsi və psixososial xidmətlər təklif etməlidir.

Dövlət və qanunvericilik: narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı intizam, lakin eyni zamanda zərərin azaldılması (harm reduction), tibbə əsaslanan müalicə siyasətləri və sosial proqramlarla dəstək rolunu daşımalıdır.

Mediya və texnologiya platformaları: məsuliyyətli informasiya yayımı və gəncləri qoruyan məzmun siyasətləri.

Özəl sektor: iş imkanları, so-

sial məsuliyyət layihələri və maarifləndirmə dəstəyi verə bilər.

5. Tarixi nümunələr və dərslər (qısa xülasə)

19-cu əsr: Opium ticarəti və Çin (Opium Mühəribələri, 1839-1842 və 1856-1860).

Dərs: Narkotiklərin ticarəti və siyasi-iqtisadi maraqlar ciddi sosial dağıntılara və asılılıqla bağlı geniş miqyaslı fəsadlara yol açmışdır. Qanunvericilikdən başqa, tənzimləmə və beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq vacibdir.

20-ci əsrin sonu: Heroin və kokain dalğaları (1970-1990-lar).

Dərs: Cinayətkarlıq yalnız sərt cəza ilə məhdudlaşdıqda problem həll olunmur; müalicə və sosial reabilitasiya proqramları da zəruridir.

1990-2010-cu illər: ABŞ-da reseptli opioid epidemiyası.

Dərs: Tibb tətbiqlərində yanlış praktikalar (məsələn, reseptli opioidlərin geniş və nəzarətsiz yazılması) kütləvi asılılığa səbəb ola bilər - tibbi siyasət və həkim təhsili önəmlidir.

2010-cu ildən sonra: Fentanil və sintetik opioidlərin artımı.

Dərs: Sintetik, güclü maddələr yeni təhlükələr yaradır; zərərin azaldılması, təcili yardım üçün antidotlar (məsələn, nalokson) və laboratoriya nəzarəti həyati əhəmiyyət daşıyır.

Bu nümunələrdən belə çıxır ki, həm tədricən, həm də kəskin dəyişən ictimai-siyasi və iqtisadi amillər narkotik probleminin mahiyyətini formalaşdırır və hər bir tarix dövrü özünəməxsus müdaxilə üsulları tələb edir.

6. Praktik tövsiyələr fərdi, ailəvi və ictimai səviyyədə

Valideynlər və ailə üçün

1. Açıq və mühakimə etmə-

yən söhbətlər aparın uşağın duyğularını dinləmək əsasdır.

2. Aydın qaydalar müəyyən edin; sərhədləri izah edin və ardıcıl tətbiq edin.

3. Nümunə olun; valideyn davranışı uşağa güclü təsir edir.

4. Uşağın dost dairəsini və fəaliyyətlərini tanıyın; təhlükəsiz alternativlər təklif edin.

5. Erkən problem əlamətlərində peşəkar yardım axtarın.

Məktəblər və təhsil sistemi üçün

1. Məktəbdaxili profilaktika proqramlarını (sosial-emosional öyrənmə, həyat bacarıqları) genişləndirin.

2. Müəllimləri və personalı erkən xəbərdarlıq əlamətlərinə görə təlimatlandırın.

3. Əlavə dərnəklər, idman və yaradıcılıq klubları vasitəsilə boş vaxtı strukturlaşdırın.

İcma və yerli idarəetmə üçün

1. Gənclər üçün təhlükəsiz mərkəzlər, mentor proqramları və peşə hazırlığı yaradın.

2. Yerli səhiyyə və sosial xidmətlərlə əməkdaşlıq edərək erkən müdaxilə imkanlarını genişləndirin.

3. Narkotik ticarətinin qarşısını almaq üçün yerli səviyyədə zəruri hüquqi və polis tədbirləri tətbiq edin, eyni zamanda müalicəyə yönəlik yanaşmanı qoruyun.

Dövlət və siyasət səviyyəsində

1. Tibb işçilərinin resept yazma təlimlərini sərtləşdirmək və nəzarət mexanizmləri qurmaq.

2. Zərərin azaldılması strategiyaları tətbiq etmək (məsələn, nalokson təminatı, təhlükəsiz istifadə sahələri ölkənin siyasətinə uyğun olaraq).

3. Reabilitasiya və reinteqra-

siya proqramlarına maliyyə və inzibati dəstək göstərmək.

4. Maarifləndirmə kampaniyaları və məlumatlılıq layihələrini davamlı etmək.

7. Erkən aşkarlama üçün əsas siqnallar (valideynlər və müəllimlər üçün)

- Davranışda kəskin dəyişikliklər (maraqsızlıq, dərse dərsmiyyətə problem).

- Yoldaş dəstəsinin dəyişməsi və gizlətmə davranışı.

- Fiziki əlamətlər: yorğunluq, qanlı və ya problemi olan nəfəs, gözlərdə dəyişikliklər.

- Məişət əşyalarının itməsi və ya pulun izahsız xərclənməsi.

- Əhval-ruhiyyə dəyişkənliyi, gizlətmə, yalan danışma.

Əgər bu siqnallardan bəziləri müşahidə olunursa, ilk addım dəstəkləyici, mühakimə etməyən söhbət və peşəkar yardım

(psixoloq, məktəb məsləhətçisi, yaxın səhiyyə mərkəzi) ilə əlaqə qədər.

8. Zərər azaldılması və müalicəyə dair qısa qeyd

Zərərin azaldılması - tam qadağa yanaşmasından əlavə, riskləri azaltmağa yönəlmiş tədbirlərdir (məsələn, təhlükəsiz istifadə haqqında məlumat, antidotların mövcudluğu). Bu yanaşma insan həyatını xilas etməyə və müalicəyə çatdırmağa kömək edir.

Müalicə və reabilitasiya - asılılıq tibb və psixoloji yanaşma tələb edir: medikamentoz dəstək, psixoterapiya, sosial reabilitasiya və peşə hazırlığı önəmlidir. Cəzalandırmadan daha çox müalicə mərkəzli siyasət daha effektiv nəticələr verə bilər.

9. Nəticə və tövsiyələr

Gənclərin narkotikə meyili çoxşaxəli səbəblərlə bağlıdır və onun qarşısının alınması da yalnız bir tərəfin işi deyil. Ən effektiv yanaşma - ailə, məktəb, icma, səhiyyə və dövlət arasında koordinasiya, erkən müdaxilə, gənclərə həyat bacarıqları öyrədilməsi və təhlükəsiz alternativlərin təmin edilməsidir. Tarixi təcrübələr göstərir ki, yalnız repressiv siyasətlər yetərli deyil; tibbə əsaslanan, sosial dəstəkləyici və maarifləndirici strategiyalar uzunmüddətli uğur gətirir.

Təcili addımlar (qısa müddətli):

1. Valideynlərə açıq söhbətlər aparmaq üçün qısa bələdçi vəsaiti hazırlanması.

2. Məktəblərdə sosial-emosional dərslərin daxil edilməsi.

3. Yerli səhiyyə mərkəzləri ilə əlaqə yaradaraq gənclər üçün məsləhət xətlərinin (hotline) təb- liği.